Բ. ՏԱՐԻ–ԹԻՒ 558 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 2 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1901 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՑԵՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՔԻՉԵԼԵԿՅԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20. Գապը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه یوی سورهانتاك غزتهسی
صاحب امتیاز د. چیولك
اداره‌خانهسی
باب عالی جادهسی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՒ ՉԻ ՑՐՈՒԻՐ ձմրագրութեան ուղղուած ոևէ գրութիւն

ԹԱՓԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԱԼԻՍՏԱՆ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կոնդակ դր. 75
6 » » » 40

ԴԱՐՁԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ
Թրքաստան Նոթէ վր. լման
12 ամիսը կոնդակ դր. 100
6 » » » 50

ԱՐՁԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ
Թրքաստան Նոթէ վր. լման
12 ամիսը կոնդակ ֆր. 28
6 » » » 11

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար յատուկ պայմաններ։

ՑԱՌԱՋԱՆԱՑՈՒՄ
ԱՀ ՀՐԱՏՑԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Առաւօտները
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԻՆ

ՏԱՍՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐԸ

ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՈՒ ՑԱՒԱԶԴԻՄՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿԷՏՈՎ

Ա.

Դեռ մեր մամուլին մէջ վերլնա- պէս չլուծուած այն կնճռոտ հար- ցը թէ ե՞րբ կը վերջանայ տաս- նեւիններորդ դարը, և 1900ո թէ 1901 յունվար 1ին պիտի ծագի քսաներորդ դարու արշալոյսը, և ահա ժամանակը, իր արագ հոլո- վումին մէջ, տարեշրջան մըն ալ բոլորեց, և հազիւ տասնըմէկ օրեր կը բաժնեն զմեզ այն թուականէն, յորում ամէն մարդ համակարծիք պիտի գտնուի թէ վերջնապէս սկսած է Նոր Դարը։

Պարզ տարեգլուխ մը չէ ուրեմն յառաջիկայ 1901 Յունվար 1ը։ Դար մըն է որ պիտի փոխենք, և ամէն մարդ իրաւունք ունի Նոր Տարիին հետ միևնոյն Նոր Դարն ալ չնոր- հաւորելու, մաղթանքներու ճն սրտագինը ընելով միևնոյնու,

Հետեւաբար այն միևն երկու չա- բաթը որ զմեզ կը բաժնէ նոր դա- րաթուլիէն, ճն պատշաճ ժամա- նակամիջոցն է արագ, շատ արագ, ակնարկ մը նետելու անցեալին վրայ։ Միմիայն տարիի մը մէջ տեղի ունեցած դէպքերը ամփոփելը քանի մը յօդուածներու կը կարօտի։ Այս պատճառաւ ընթերցողները անչուշտ չեն ըս- պասեր երկար թուումը տեսնելու քաղաքական, ընկերային, և այլն կարգի այն կարեւոր իրողու- թիւններուն, որոնցմով նշա- նաւոր եղած է անցնող տասնեւիին- ներորդ դարը։ Աւելկայ ժամանա- կակից Պատմութեան կը վերաբերի։ Եթէ պարզ թուականներ անգամ յիշատակել ուզէինք,—առանց դի- տողութեան, առանց խորհրդա- ծութեան,— չափէն աւելի ըն- դարձակել հարկ պիտի ըլլար մեր գրութեան ամիրոփ սահմանը։ Ուստի, մեղի առաջնորդ առնելով շատ կարող գրիչներ, կ'ուզենք հա- մառօտ ուրուագիծը հանել այն յառաջդիմութիւններուն, որոնք տասնեւիններորդ դարուն միջոցին տեղի ունեցած են գաղափարներու աշխարհին մէջ, գիտութեանց մէջ, և վերջապէս այն ամէն բաներուն մէջ, որոնք նշանակելի հանդիսա- ցուցած են նոյն դարը՝ մարդկա- յին երջանկութեան ատարած ըն- լալու տեսակէտով։

* * *

Օրերը, ամիսները, տարիները, իրարու կը յաջորդեն միշտ, մար- դոց դրեթէ ամբողջութեան հա- մար բոլորովին աննշմարելի կեր- պով։ Նոյն արեւն է որ ամէն օր վեհաշուք կը բարձրանայ երկնա- կամարին վրայ, իր փառայեղ ճա- ռագայթները սփռելով երկրիս վը- րայ, կամ մութ ամպերու ետեւէն դրկելով մեղի իր լոյսը։ Երկիրը իր շարժումներով օրը, տարիին եղա- նակները կը կազմէ, այսպէս մի- ջոց տալով մեղի չափ մը տակ առնելու համար ժամանակը՝ անոր, անսահման։ Եւ մարդիկ որ անու- շադիր անցած էին այն մանր մունր փոփոխութիւններուն վրայէն որոնք ամէն օր մեր աչքին առջեւ տեղի կ'ունենան, ժամանակի բաղդա- տաբար ընդարձակ չրջան մը անց- նելէ ետքը երբ առիթ ունենան յետադարձ ակնարկ մը նետելու անցեալին վրայ, հիացումով կը նըշ- մարեն այն հսկայ տարբերութիւնը որ կայ անցեալին ու ներկային մի- ջեւ։ Ասիկայ ճիշդ այն երեւոյթին կը նմանի, որ կը պարզուի աչքեր- նուս առջեւ բնտանեկան յարկերու մէջ։ Տղայ մը կը ծնի, և իր ծնող- քին խնամքին տակ ամէն օր կը մեծնայ անզգալաբար, բայց կը մեծնայ՝ կը բարձրանայ միշտ, և երբ հեռաւոր բարեկամ մը որ տեսած էր զայն խանձարուրներուն մէջ, քանի տարի ետքը առիթ կ'ունենայ անակնկալ կերպով ա- նոր հանդիպելու, հիացմամբ կը տեսնէ այն անհուն փոփոխութիւ- նը, զոր ժամանակը ի գործ դրած էր, նոյն ճղճիմ էակը առյդ, հա- կայ երիտասարդի մը փոխելով։

Նոյն բանը տեղի կ'ունենայ մեղի համար այսօր։ 1900 դեկտ. 31ի և 1901 յունվար 1ի օրերուն մէջ բնաւ ո և է տարբերութիւն չենք տեսներ այսօր, բայց վայրկեան մը երեւակայենք այն օրը որ 1801 յունվար 1 թուականով նշանակուած էր, և բաղդատենք զայն 1901 յունվար 1ին հետ։ Ի՜նչ անհուն փոփոխութիւն այդ երկու թուականներուն միջեւ։

Երեւակայեցէք տասնեւիններորդ դարուն սկիզբը ապրող մէկը, ո- րուն եթէ ըսուէր թէ կարելի պի- տի ըլլայ 10-12 օրուան մէջ կարել անցնիլ Նիւ-Եորքի և կ. Պոլսոյ մի- ջեւ գտնուած հեռաւորութիւնը, թէ առ առաւելն երկու ժամուան մէջ կարելի պիտի ըլլայ հեռագ- րաւ լուրեր փոխանակել Ովկիանոս- ներով իրարմէ բաժնուած այդ եր- կու քաղաքներուն միջեւ, թէ Մարսելիա գտնուող մէկը պիտի կրնայ հեռաձայնի միջոցաւ իր բա- րեկամին հետ խօսակցիլ՝ իբր թէ քով քովի միեւնոյն սենեակին մէջ նստած ըլլային, թէ ձայնագրին միջոցաւ կարելի պիտի ըլլայ մարդ- կային ձայնով ալ նամակ գրել, կամ ամիներով, տարիներով ա- ռաջ արտասանուած խօսք մը կրկնել, ապահովաբար չպիտի ու- զէր հաւատալ և թերեւս յիմար անուանէր այդ մասին պնդողը։ Ու սակայն չոգին, էլեկտրակա- նութիւնը գործած են այս բոլոր հրաշքները, և ուրիշ շատ հրաշալի բաներ։ Օրինակի համար կարելի եղած է անթել հեռագիրը զարնել բաւական հեռաւոր տեղեր, Ռէօնթ- կէնեան ճառագայթներու շնորհիւ անթափանց մարմիններու տակ գտնուած իրերը տեսնել, երկա- թուղիներու միջոցաւ ահաւոր հե- ռաւորութիւններ կարել, օդապա- րիկներով օդին մէջ նաւարկել, ան. ան, բաներ որոնք բոլորը տե- ղի ունեցած են Տասնեւիններորդ դարուն մէջ, որ պէտք է խոստո- վանիլ թէ անօրինակ դար մը ե- ղած է բնութեան ոյժերուն վրայ տարած իր բազմադիմի յաղթա- նակներով։

Եւ ասոնք անոր համար կարեւոր են, որովհետեւ ամենամեծ սա- տարներ են մարդկային դիւրա- կեցութեան, հանգստաւէտութեան աւելնալուն։ Ճամբորդութիւնը, որ կրնանք ըսել թէ տառապանք մըն էր այն ժամանակներուն մէջ երբ տակաւին չկային երկաթուղինե- րու հանգստաւէտ մահճաքարշ- վակոնները և ծովերու վրայ սու- րացող հսկայ չոգենաւերը, այսօր փափաքելի պերճանք մըն ատոնց չնորհիւ, և տակէ զատ մեծապէս կը նպաստեն ազգերու միջեւ սերտ յարաբերութեանց ընդար- ձակման, որ անհրաժեշտ պայման մըն է մարդկային ազգին բար- գաւաճման։

Բայց գիտութիւններու յառա- ջադիմութեան հետեւանքն եղող այս յաղթանակները երկրորդական կը մնան գաղափարներու աշխար- հին մէջ տեղի ունեցած յառաջդի- մութեան քով, զորս մատնանշել մեր բուն նպատակն է, և որոնց վրայ պիտի խօսինք յառաջիկայ յօդուածով։

ՋԱՐՄԱՆՔ

ԱՊԱԳԱՅ ՄԵԾ ԽՆԴԻՐԸ

Ա.

Քաղաքական տեսակէտով մեծ կարե- ւորութիւն ունի վերջերս Անգլիոյ մէջ հրատարակուած գիրք մը, «Ալ- տիւրբահմանի, Աֆղանստանի Էմիրին կեանքը», բուն իսկ Էմիրին կողմէ գը- րուած։ Երկու հատորէ կը բաղկանայ, ընծիր տպագրութեամբ և ընծիր ալ պարունակութեամբ։ Էմիր Ալտիւրրահ- ման ներհուն դիւանագէտի մը խորհր- դածութիւնները կ'ընէ իր կեանքին պատմութեան մէջ, արեւելեան սրամիտ առակներով համեմելով իր տեսութիւն- ները։

Այսպէս, Էմիրը խօսելով այն անձե- րուն վրայ որոնք կը պնդեն թէ հարկ չկայ մինչեւ վերջը մատնանշութեան մէջ իյնալ Հնդկաստանի մասին Ռու- սիոյ ունեցած դիտաւորութիւններուն համար, կ'ըսէ.— «Ասիկա կը յիշեցնէ ինծի այն աղաւնին, որ տեսնելով թէ կատուն իր կողմը կուգայ, գոցեց իր աչքերը, մտածելով թէ երբ ինքը կա- տուն չտեսնէ, կատուն ալ զինքը չի տեսներ։ Բայց կատուն տեսաւ զինքը, բռնեց և կերաւ։»

Ասիկա իրերը պատմելու մէկ հիա- նալի յատկանիշն է Էմիրին, որ ան- կեղծօրէն կը յայտնէ իր կեանքի նը պատակը հետեւեալ տողերով.— «Ա- ռած մը կայ որ կ'ըսէ թէ կատուն մուկէն ուրիշ բան չերազեր։ Ես ալ երկրիս յետադէմ վիճակէն և զայն պաշտպանելու միջոցներէն ուրիշ բանի վրայ չեմ մտածեր, տեսնելով որ խեղճ Աֆղանստան որս մըն է որուն մէկ կողմէն Անգլիա և միւս կողմէ Ռուսիա կը սպառնան։

Գիրքին ամէնէն ուշագրաւ մասը կը կազմէ Բ. հատորին վերջին մասը, որ ցուցադրութիւնն է Էմիրին քաղաքա- կան հայեցակէտներուն։

Գիրքը, որ անգլիերէն է մեծ հակա- կրանք մը կ'արտայայտէ Ռուսիոյ հան- դէպ, բայց միևնոյն ատեն ո և է կեր- պով գոհ չէ Անգլիայէն։ Էմիրը կը խոստովանի թէ իրեն համար այնչափ լաւ չպիտի ըլլար եթէ Անգլիոյ հետ դէմ առ դէմ գար և Ռուսիա մը գո- յութիւն չունենար հիւսիսային հորի- զոնին վրայ, որչափ է հիմա՝ Ռուսիա- յէն հեռու մնալով։ Հետեւաբար երբ Աֆղանստան Անգլիոյ կը դիմէ, իր բնական քաղաքականութիւնն է կա- րելի եղած ամէն բան ընել ատոկա- ցնելու համար հակակրանքը և ատե- լութիւնը Ռուսիոյ, որ ակնապիշ կը դիտէ անոր հիւսիսային սահմանա- գլուխը։

Ատոր հետ մէկտեղ Էմիրը անկեղծօ- րէն կը խոստովանի թէ չատ յաւատ- խարութիւններու մատնուած է Անգ- լիոյ երեսէն, մանաւանդ այն պարա- գային երբ Անգլիա մերժեց իր տղուն իրրեւ դեսպան Լոնտոն զրկուիլը։ Բայց փափկանկատութեան դէմ չվեղանչելու համար, Ապտիւրրահման իր այս յու- սախաբութիւնն ալ կը համեմէ սիրուն առակով մը։ Կը յորդորէ իր զաւակ- ները և յաջորդները՝ որ մատերնին չի չփաթթեն այս մերժումը, «որովհետեւ, կ'ըսէ պէտք չէ մոռնանք պատմութիւ- նը այն սիրահարին որ սովորութիւն ունէր ամէն օր անուշ սեխ մը ուտելով իր սիրուհիին։ Այս վերջինը ամէն օր շատ կը յոգնէր սեխը մանր մասերու բաժնելու և յախճապակիէ մեծագին ափսէի մը մէջ դնելու համար, երբ իր սիրականին այցելութիւնը կ'ընդունէր։ Օր մը, չեմ գիտեր ի՞նչպէս եղաւ, սի- րուհին խիստ լեզի սեխ մը ձեռք ան- ցուց սխալմամբ, և կտրեց զայն։ Եւ որովհետեւ ինքը չէր ճաշակած անկէ, ուստի ըստ սովորութեան իր սիրակա- նին առջեւը դրաւ։ Մարդը սկսաւ ու- տել, առանց լեզուութեանը մասին բան մը ըսելու։ Երբ է՛ն վերջին կտորը մը- նաց ափսէին մէջ, բարեկամ մը ներս մտնելով առաւ զայն ուտելու համար. բայց տեսնելով որ չատ լեզի է, կար- ցուց իր բարեկամին թէ ինչո՞ւ սի- րուհիին չէ ըսած սեխին լեզի ըլլալը։ Մարդը պատասխանեց թէ խիստ ա- պերախտ պիտի ըլլար, եթէ ամիսնե- րով ամէն օր անուշ սեխ ուտելէ ետքը եւէր գանգատէր լեզի սեխի մը հա- մար զոր միայն մէկ անգամ պիտի ու- տէր։ Այս պատասխանին վրայ մարդը ա՛լ աւելի պաշտելի դարձաւ իր սի- րուհիին աչքին։» Ասկէ կը հետեւի թէ Անգլիա պէտք է մեծ բարեկամութիւն ցուցնէ Էմիրին, մանաւանդ երբ կը տեսնէ թէ այս վերջինը ի՛նչ հաճու- թեամբ ընդունեց իր զաւկին ե- ղած մերժումը։

Ապտիւրրահման յետոյ կը սկսի քըն- նադատել Աֆղանստանի առաջին և եր- րորդ պատերազմներուն ատեն Անգլիոյ բռնած քաղաքականութիւնը, և չատ մը հակասական մասեր կը գտնէ անոր մէջ։ Ու, անդրադառնալով Լոնտոն դեսպան ղրկելու և իր կարգ մը ու- րիշ փափաքներուն մասին Անգլիոյ ը- րած մերժումին վրայ, աւելի նշանա- կելի առակ մը կը պատմէ.— «Իմ զա- ւակներս և յաջորդներս պէտք չէ զանգատին ատոր համար։ Պէտք է յի- շեն պատմութիւնը այն մարդուն, որ իր երազին մէջ կը տեսներ թէ Աստ- ուած քանի մը փարա կը նուիրէր ի- րեն։ Մարդը այս տեսնելով բաւ.«Ո՛չ, ես թանկագին քարեր կ'ուզեմ։» Այն ատեն Աստուած արծաթ դրամներ տը- ւաւ անոր։ Մարդը նորէն պնդեց թէ թանկագին քարեր կ'ուզէ։ Այն ատեն ոսկի դրամներ տրուեցան իրեն, բայց աւելին ուզեց։ Այս միջոցին յանկարծ արթննալով տեսաւ որ բան մը չէ ե- ղած։ Ուստի նորէն աչքերը գոցելով ձեռքերը երկնցուց և ըսաւ.« Տուր ինծի ինչ որ կ'ուզես. չնորհակալու- թեամբ պիտի առնեմ զայն։» Բայց չատ ուշ էր։ Բան մըն ալ չառաւ։»

Նոր զինակցութիւն մը կազմել կը փափաքի է իրը, դուցի մէկ երկու կառավարութեանց հետ, իրարու հետ սերտիւ միանալով և իրենց մայրաքա- ղաքները իրարու կապելով երկաթու- ղիի և հեռագրի գծերով, իրրեւ զօրա- ւոր պատուար մը ռուսական յարձակ- ման դէմ։

Մի՞մ քաղաքականութիւնս ատ հա- մոզումէն առաջնորդուած է, կ'ըսէ Է- միրը։ Աֆղանստանցիները պէտք է գիտնան թէ՝ թէև Ռուսիա հիմայ մի- նակ ձգած է Աֆղանստանը, բայց ա- փիկա ժամանակի մը համար է միայն, և Էմիրին մահուանը կամ ուրիշ յար- մար առիթի մը կը սպասէ իր ծրագիրը իրագործելու համար։ Կը ցաւիմ որ չատ անգամ յաւատխաբ ըրած եմ իմ ռուս բարեկամները։ Բայց պէտք չէ ասոր համար զիս մեղադրեն։ Ծանցանքը իմս չէ։ Ձեմ կրնար մեռնիլ անոնց հաճելի ըլլալու համար, որովհետեւ մահը երկ- նային կամքէն կախում ունի։»

ՇԱԻԱՐՇ

ՍԵԲԱՍՏԻԱ

ԿՐԹԱԿԱՆ, ԲԱՐԵՄԻՐԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒՆ. ՏԵՍԱԿԷՏՆԵՐՈՎ

Բ. (*)

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Սեբաստացի Հայերուն բարեպաշ- տութեան ու եկեղեցասիրութեան համ- բաւը շատ կանուխէն հռչակուած է։ Սեբաստացին իւ՛նչ սեռէ ու հասակէ ալ ըլլայ՝ իր հոգեկան ու նիւթական ա- մէն վիճակներուն մէջ իր եկեղեցիին նկատմամբ ունի սուրբ սէր մը որ կը ծնի իրեն հետ, կ'աճի իր մարմնին ու մտքին աճման համեմատութեամբ և կը նուազի անոր կեանքին հետ։ Շատ անգամ նոյն իսկ ծերունի հիւանդնե- րու այցելելու առիթով տեսնուած է թէ՝ իրենց մարմնի ցաւերէն աւելի կը տանջուին ա՛յն ցաւով որ զրկուած են «Ժամէն ու Պատարագէն»։

Սա զրական դարուս մէջ, ուր ամէն ինչ նիւթին կապուած, բոլորովին նիւ- թական կեանք մը կ'ապրուի, ո՛րքան կը քաջալերուի մարդ երբ կը տեսնէ Սեբաստացի նահապետական տուներ, որոնք ամէն իրիկուն, դրացիներու կամ տեղացիներու հաւաքումով կը կար- դան «Հաւատացեալ ազօթից» հանգս- տեան ժամու «կարգաւորութիւնը»։ Չես տեսներ հոն արհեստաւոր մը որ առանց եկեղեցի հանդիպելու և «երկու ծունկ» ազօթք ընելու խանու- թին դուռը բանայ. ու եթէ ուշադ- րութիւն ընես, պիտի տեսնես թէ փակելու ատեն ալ բաներ մը կը մրթ- մրթայ քթին տակէն, ազօթելով «փր- բաց, վարպետաց հոգուն» համար։

Բայց ցաւալի է ըսել թէ այդքան եռանդուն կրօնասէր ըլլալով հանդերձ, ուսումնասէր չեն։ Սեբաստացին սիրա- հար է եկեղեցական արարողութիւննե- րու, տօնական օրերու համար մանա- ւանդ չատ նախանձախնդիր է հանդի- սաւոր ժամերգութիւն տեսնելու։ Ինչ տհաճութիւն չի պատճառեր իրեն երբ վարդապետ մը—եթէ ոչ եպիսկոպոս— չնախագահէ օրուան արարողութիւ- ներուն։

Ասիկայ կը ցուցնէ թէ Սեբաստիոյ ժողովուրդը, ինչպէս ուրիշ գաւառնե- րու ժողովուրդները, աւելի եկեղեցա- քի կարեւորութիւն կ'ընծայեն, քան կրօնի էական մասին։ Սեբաստիա ա- ցելութեանս միջոցին, չատ անգամ խօ- սեցայ թէ սխալ հասկցուած է բարե- պաշտութիւնը, թէ եկեղեցին ուրիշ կերպով պէտք է կատարէ իր պարտա- կանութիւնը և թէ ժողովուրդը ա՛լ պէտք է սթափի ու ա՛յնպիսի վիճակի մը մէջ դնէ ինքզինքը, որ օտարներ- ուն ծաղրելի, հետեւաբար անոնց պատրաստած ծուղակը խնայելու վտան- գին ենթակայ չըլլայ ան.։ Սեբաստիոյ նման կարեւոր կեդրոնի մը մէջ ժողո- վուրդին կրօնական ուսման այդքան կայուն, ու կրնայ ըսուիլ, յետադիմա- կան կացութիւնը բնաւ արդարանալի կողմ մը չունի, երբ իր չրջակայ գա- ւառներուն մէջ կրթական գործին չուրջը այնքան մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Վերջին տարիներուս Սամ- սունի, Ամասիոյ ու կերզով մըն ալ Թոգատի եկեղեցիները կրցան իրենց քարոզիչները ունենալ, բայց Սեբաս- տիոյ բեմը չամը է դեռ։ Հազիւ մէկ ու կէս ամիս առաջ տեղւոյն նորընծայ քահանաներուն ամէն կիրակի քարոզ խօսելու հրաման տրուեցաւ, թէեւ այս ալ արմատական դարման մը չէ կրնալ նկատուի, ցորչափ քարոզչու- թեան կանչուող այդ հայրերէն մեծ

(*) Տես Սարգանոսի 548 թիւը։

մասը ի խօսելիք նիւթը ուսումնասիրելէ աւելի, քանի մը տուն ծուխ աւելի ունենալու և այսպէս 350 տունը 400ի հասցնելու միջոցներ կը խորհի։ Տեղւոյն երիտասարդներէն շատեր կանուխէն զգալով հոգիի այդ ծարաւը, ու Հայ եկեղեցիէն չկրնալով յագուրդ գտնել՝ սկսած են բողոքականներու ժողովարանը դիմել «քարոզ լսելու» համար։ Այսպէս ժողովուրդին մէկ մասը վարակուեցաւ օտարամոլութեան ախտով մը, և հակայ համեմատութեամբ ինկաւ այդ եկեղեցիին գիրկը։ Բողոքականներու հոսանքը արագելու համար ոչ նուազ նպաստաւոր եղաւ «Աւետարանական» խումբը որ 30 տարիներէ ի վեր սկսուած է և կը շարունակէ իր շաբաթական ժողովները, Պատ. Նորհատեանի առաջնորդութեամբ։

Աւելորդ չէ կարծեմ այստեղ արձանագրել այս խումբին ձգտումները։— Հայ. եկեղեցիի արարողութիւններու, ծիսական սովորութիւններու, և կրօնական զգացումները նիւթական իմաստներու և ձեւերու ներքեւ սպաննող (·°) ձեւակերպութիւններուն դէմ բողոքելով, Պ. Նորհատեան առանձին խումբ մը կը կազմէ։ Աղօթքի հաւաքումներով կը սկսի գործը, և հետզհետէ Աւետարանի քարոզութիւն, կրօնի դասեր ու եկեղեցին բարեկարգելու (·°) խորհրդակցութիւններ կ'աւելցուին աղօթքի այդ «ժողով»ներուն մէջ։ Բիչ ատենէն Պ. Նորհատեան կը յաջողի իրեն համամիտ երիտասարդներու մեծկակ թիւ մը ունենալ իր շուրջը. քարոզութիւնը իրեն և ուրիշ փափաքողներու տուներուն մէջ կը շարունակուի այնպիսի եռանդով մը, որ երկու հարիւրէն աւելի ունկնդիր կ'ունենայ, և ասոնցմէ մասնաւոր ձիրքի տէր եղողներ առիթ կ'ունենան յաճախ խօսելու ժողովներու մէջ։ Նորհատեան կ'աշխատի իր գործունէութեան կեդրոնը եկեղեցին ընել, բայց առաջնորդն ու ժողովուրդէն մեծ մաս մը կ'արգիլեն զինքը։ Այսպէս, բաժնուածի կերպարանք մը կ'առնեն Նորհատեանք, որոնք մինչեւ այն ատեն ամենայն ջերմեռանդութեամբ ներկայ կը գտնուէին Պատարագի և ժամերգութեան այն մասերուն, որոնք չէին վընասեր իրենց համոզումներուն, ու իրենց ժողովատեղին բողոքականներու ժողովարանը կ'ըլլայ։ Բայց այս կարգադրութիւնն ալ կը խանգարուի, ու դարձեալ Պ. Նորհատեանի տան մէջ կ'ըլլան հաւաքումները մինչեւ այսօր։

Պ. Նորհատեան Ֆրանսայի և Անգլիայի մեծ հեղինակներու վերլուծումովը սնած, մայրենի լեզուին հետ երեք օտար լեզուներու ծանօթութիւնովը ու ճարտարախօսական ամէն ձիրքերով օժտուած միտք մըն է։ Սակայն յայտնի է թէ տաղանդները շատ անգամ ողջմտօրէն չեն արտադրեր իրենց գործերը, ու շատ անգամ կը տեսնենք մեծ ու արժէքաւոր հեղինակներ, որոնց գործերը ազատ մնացած չեն սեւեռեալ գաղափարի մը (idée fixe) ազդեցութենէն։ Պ. Նորհատեանի հետ այս անգամ մէկէ աւելի անգամներ առիթներ ունեցայ տեսնուելու և մօտէն չօշափելու անոր տեսութիւնները։ Նպատակը թերեւս ազնիւ, բայց միջոցները ամուլ են ու վնասակար։ Ինք փափաքելով հանդերձ որ կրօնքին բարոյական մասը միշտ բարձր բռնուի, կը մոռնայ ամենակարեւոր պայման մը, ժողովուրդին մտաւոր զարգացումը։ Բնազանցական գաղափարները՝ իրենց մերկ վիճակին մէջ առնելով՝ անմատչելի են ժողովուրդի մըտքին. անիկա, անպատճառ ձեւ մը, մարմին մը կը տեսնէ ամէն աննիւթ գաղափարի վրայ, առանց այդ կեղեւանքին, հասարակ միտքերու համար կրօնքը անիմաստ բան մը պիտի ըլլար։

Օրաթերթի մը սիւնակներու սահմանը չի ներեր ինծ երկարօրէն ներկայացնելու իր ամբողջ սկզբունքը։ Միայն կրնամ ըսել թէ՝ եթէ Սեբաստիոյ կրօնական վիճակը ապահովելու համար կը պակսի բան մը, այդ ալ կրօնական դաստիարակութեան մը և եկեղեցւոյ մէջ տեւական քարոզչութեան մը պէտքն է։ Հարկ է ամէնէն աւելի ոյժ տրուի կրօնի ուսման, եթէ կ'ուզենք ապագային առողջ դաստիարակութեամբ սնած երիտասարդութիւն մը ունենալ։ Միւս ուսումներուն պէտքը անգամ մը չէշտած ըլլալով՝ աւելորդ է ծանրանալ։

Երբ դպրոցները կանոնաւոր վիճակ մը առնեն, այն ատեն ո՛չ Նորհատեանի և ո՛չ Հինհատեանի (բարձրաստիճան եկեղեցականի մը կոչումով) խնդիր կը մընայ։

ԲԵՐՈՎԲԷ ՍՐԿԳ. ՕՏԱՊԱՇԵԱՆ

Արմաշ-Դողեքենտ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Լիմոնճեան Բերովբէ էֆ.ի ինքնագիր վէպէն «ՍԻՐՈՑ ԴԱՂՏՆԻՔ»էն ետքը, որ այնքան սրտառուչ հետաքրքրութեան մէջ պահեց Սուրհանդակի բոլոր ընթերցողները և որ մէկ քանի օրէն կ'աւարտի, իբրեւ պատշաճ բերանփոխ ի մօտոյ կը սկսինք հրատարակել նոր վէպ մը՝

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

Ֆրանսական կեանքէ քաղուած, հեղինակութեամբ Ժիւլ Մառիի որ մին է Ֆրանսայի լաւագոյն հեղինակներէն, և որուն վէպերը իրենց սրտաշարժ պարունակութեամբ ամենամեծ համակրութեամբ կ'ընդունուին Ֆրանսացի ընթերցողներէն։ Ժիւլ Մառիի վէպերէն մէկ քանին հայերէնի ալ թարգմանուելով, նոյնքան մեծ հետաքրքրութեամբ կարդացուած են հայ ընթերցողներէ ալ։

Ժիւլ Մառիի այս նոր վէպը

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

այդ քաջածանօթ հեղինակին լաւագոյն և նորագոյն գործերէն մէկն է, և մեծագոյն յաջողութիւն մը ապահոված է թէ՛ իրեն և թէ մանաւանդ Ֆրանսական այն թերթին, որուն մէջ հրատարակուած է առաջին անգամ։ Ապահով ենք թէ ջերմ համակրութիւն պիտի գտնէ Սուրհանդակի ընթերցողներէն ալ, որ ամէն առտու անհամբերութեամբ պիտի սպասեն ցրուիչին, շարունակելու համար ընթերցումը այն սրտաշարժ, մանուածապատ և շահագրգռական դէպքերուն, որոնք ամէն օր կը յաջորդեն վէպին իւրաքանչիւր էջին մէջ, և միշտ վառ կը պահեն ընթերցողին հետաքրքրութիւնը, և որոնցմէ միեւնոյն ժամանակ բարոյականի ողջամիտ դասեր ալ պիտի կրնան կրնան քաղուիլ, ինչ որ վէպի մը գլխաւոր արժանիքը կը կազմէ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Ծերակոյտին մէջ անցեալ ուրբաթ օր արտաքին գործոց ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուելու պահուն, արտաքին գործոց նախարար Վիսքոնդի Վէնոսդա մարքիզը պատասխանելով չինական գործերու նկատմամբ եղած հարցումի մը, յայտարարեց թէ կարելի չէ ուրիշներու թողուլ Իտալիոյ շահերը պաշտպանելու հոգը։— «Մենք ալ թշնամանուած ազգի մը իրաւունքը պէտք է պահանջէինք, յարեց նախարարը։ Կ'ուզէինք որ Չինաստան բացուի միջազգային վաճառականութեան առջեւ, և երբ ընդհանուր խնդիրներու մէջ կարելի կ'ըլլայ գոյացնել համաձայնութիւն մը, կամ լաւ եւս եւրոպական համերաշխ համաձայնութիւն մը մարդասիրական մեծ նպատակներով, Իտալիա որ ամէնէն վերջը հասած է իբրև մեծ տէրութիւն, չէր կրնար անջատ մնալ այդ համաձայնութենէն։ Չինու մէջ արկածալից կամ երկրածաւալական քաղաքականութիւն մը չենք ուզեր։ Արդէն տէրութիւնները ամէնէն առաջ հողային գրաւում միայն կ'ուզէին։ Պէտք չէ զարմանալ, եթէ դեսպանատուններու ազատումէն ետքը հայեցակէտներ կամ ձգտումներու վայրկենական տարբերութիւններ նշմարուեցան տէրութիւններուն մէջ, բայց պէտք էր որ վերջ ի վերջոյ համաձայնէին, հաշտարար համերաշխ զգացումով մը առաջնորդուած, ինչ որ տեղի ունեցաւ հուսկ ուրեմն։ Համերաշխութեան բարձր ոգի մը երբէք չդադրեցաւ տիրապետելէ տէրութեանց խորհուրդներուն մէջ»։ Նախարարը ի վերջոյ համառօտ կերպով պարզեց կատարուած բանակցութիւնները, և յարեց թէ Չինու բաժանում մը՝ նոյն իսկ առեւտրական տեսակէտով՝ այնպիսի միջոց մըն է, զոր Չինաստան երբէք չի կրնար ընդունիլ։ Հուսկ ուրեմն յիշեց հաշտութեան ծանօթ պայմանները։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ կարեւոր վերապահումներ ըրած են հաշտութեան պայմաններուն մէջ։ Օրինակի համար Բեքինի ամերիկեան դեսպանը յայտարարեր է թէ՝ եթէ ստորագրուած ծանուցագրին պայմանները մերժուին Չինաստանի կողմէ, Մ. Նահանգները ինքզինքնին պարտաւոր չպիտի զգան միւս տէրութիւններուն միանալու, թշնամութիւնները շարունակելու համար։ Ասկէ զատ Ամերիկա չի հաւանիր պնդել ո՛չ Բեքինի մէջ մնայուն պահակախումբ պահելու և ոչ ալ զէնքի և ռազմամթերքի ներածումը արգիլելու որոշումներուն վրայ։

ՆԱԽԱՊԱՏՈՒՈՒԹԵԱՆ խնդիրներ ծագեր են Բեքինի մէջ, գերման դեսպանին և մարաջախտ Վալտերզէի միջեւ։ Այս պատճառաւ պաղութիւն մըն ալ յառաջ եկեր է երկու գերմանացիներուն միջեւ։ Գերմանական դեսպանը կը յայտարարէ թէ Գերմանիոյ դիւանագիտական ներկայացուցիչը պէտք է առաջնութիւն ունենայ զինուորական ներկայացուցչին վրայ։ Կոմս Վալտերզէ ալ հակառակը կը պնդէ։ Վէճը կը շարունակուի։

ԹԻԷՆՉԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ 1100 անգլ. զօրքեր երկու թնդանօթով համբայ ելեր են դէպի Եանկցուն, Պոքսըրները ցրուելով երկաթուղին պաշտպանելու համար։ Այս Պոքսըրները անոնք են, որոնք յաղթուեցան ֆրանսական զօրքերէն, Չի-Չէօուի մէջ։ Գերմանացիները և Ճարոնցիները կը շարունակեն հալածել Պոքսըրները և ծովահէնները, Թիէնձինի և Թաքուի մէջ գտնուող գետակին վրայ։

ՇԱՆԿԱՅԻ անգլ. հիւպատոսը Նանքին գացեր է։ Կը կարծուի թէ հիւպատոսը բանակցութիւններ պիտի կատարէ Եանկցէի կացութեան մասին։ Վուսունկի առջեւ խարսխած չինական նաւերը քարերով լեցուած են եղեր։ Ասկէ կ'ենթադրուի թէ Չինացիները կ'ուզեն գոցել ջրանցքին բերանը, երբ հարկ ըլլայ։

ՈՒՈՇԻՆԿԴԸՆԷՆ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ տեղւոյն Չինական դեսպան Եու-Թինկ-Ֆանկի կարծիքով Չինկ և Լի-Հունկ Չանկ՝ կայսեր կողմէ հրահանգ ստացած են միայն, դեսպաններուն հետ բարեկամական եղանակաւ բանակցիլ համիմաստ ծանուցագրին վրայ, կարելի եղածին չափ նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերելու համար։ Կ'ըսուի թէ՝ կայսրը ի մօտոյ Բեքին պիտի դառնայ եղեր։

ՀԱՐԱՒ. ԱՓՐԻԿԷԷՆ հասած մասնաւոր նամակ մը կ'ըսէ թէ իրաւ է որ Անգլիացիները միշտ տէր են Եոհաննէսպուրկի և Բրեդորիայի, բայց չեն կրնար նոյն իսկ իրենց զօրքերուն ուտեստ մատակարարել կանոնաւորապէս։ Ամէն օր երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները կը կտրուին, և այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ կը լսուի թէ Անգլիացիները պիտի լքանեն Բարեյոյսէն Բրեդորիա տանող երկաթուղիի գիծը, և իրենց բոլոր ուշադրութիւնը պիտի կեդրոնացնեն Նաթալի երկաթուղիի գծին վրայ, որ աւելի կարճ և հետեւաբար հսկելը նուազ դժուար է։ Լօրէնցօ Մարքէզ գտնուող փախստականները չեն կրնար Եոհաննէսպուրկ դառնալ, կը յարէ վերը յիշուած նամակը։ Ոչ ոք արտօնուած է Թրանսվալ դառնալ, բացի քանի մը հազուադէպ բացառութիւններէ։ Ամբողջ Հարաւ. Ափրիկէն, Թրանսվալէն մինչեւ Օրանժ և մինչեւ Բարեյոյս, պատերազմի դաշտ մը դարձած է։ Ամէն կողմ կռիւ։ Անգլիացիները մեծ թիւով հիւանդներ ունին դարմանուելիք, որոնք ալ անկարող են զէնք առնելու։ Այսպէս կ'եզրակացնէ մասնաւոր նամակը, որ չի մոռնար յայտարարելու թէ Լօրէնցօ-Մարքէզի սպիտակամօրթ ժողովուրդը միշտ համակիր է Պօէրներու դատին։ Տեղական Բորթուկէզ թերթերն ալ միեւնոյն համակրանքը կը տածեն այդ կորսուած դատին համար։ Լօրէնցօ-Մարքէզի Բորթուկէզ կառավարիչը հարկ դատեր է դադրեցնել O Բօյբօ-նէյ անուն թերթը, որ քննադատած էր իր կառավարութիւնը՝ Պօէրներու դատին և Հոլանտացի հիւպատոսին հանդէպ բռնած ընթացքին համար։ Նոյն թերթը ըսած էր նաեւ թէ Պօէրները կրնան օրին մէկը իրենց վրէժը լուծել, և երկիւղ յայտնած էր թէ Բորթուկալի կառավարութիւնը Անգլիոյ ծախած ըլլայ Լօրէնցօ-Մարքէզը։

—Թրանսվալի Պօթավիլ քաղաքէն կը ծանուցանեն թէ Անգլիացիները կը շարունակեն տարագրել Պօէր ընտանիքները՝ իրենց արջառներով, բայց այլեւս չեն քանդեր ագարակները։ Պօէր կիները այն աստիճան կ'ատեն եղեր Անգլիացիները, որ աւելի կը նախընտրեն ոչնչացնել իրենց պաշարները, քան Անգլիացիներուն ծախել զանոնք։

—Լորտ Քիչընըր յայտարարութիւն մը հանելով կը ծանուցանէ Պօէրներուն թէ դեկտ. 20էն սկսեալ իր յօժար կամքովը անձնատուր եղողը պիտի կրնայ անգլ. կառավարութեան կողմէ հաստատուած բանակատեղերու մէջ ապրիլ իր ընտանիքին հետ, մինչեւ որ հրոսակային կռիւը վերջանայ։ Անկէ վերջը պիտի կրնայ ամենայն ապահովութեամբ իր տունը դառնալ։

—Նաթալի մէկ քաղաքին մօտերը գտնուող Պօէր հրամանատար մը խնդրեր է անգլ. պահակախումբէն որ հուխաքի, սիկառ և անուշեղէններ ղրկուին իրեն, որպէս զի Ծնունդը տօնէ, հակառակ պարագային քաղաքին վրայ յարձակիլ և եղած չեղածը աւարի տալ սպառնալով։ Եւ իրաւ ալ Ծնունդի առտուն Պօէրները յարձակեր են քաղաքին վրայ, բայց ետ մղուեր են, ծանր կորուստներ կրելով։

—Պլօէմֆոնդէյնէն կը հեռագրեն, դեկտ. 26 թուով.— «Պօէր զօրախումբ մը, որ Բարեյոյսի գաղթավայրը մտած էր, պզտիկ խումբերու բաժնուած է։ Կ'ենթադրուի թէ մեծ մասամբ գաղթային ապստամբներն են որ, գուշակելով Զօր. Տէվէդի դիմադրութեան վերջանալը, Բարեյոյս մտած են, որպէս զի հասկնան թէ՝ ո՞ր կողմին պէտք է միանան և ի՞նչ պայմաններ կրնայ ձեռք ձգել։ Գերի բռնուած Պօէրի մը ըսածին նայելով, գաղթային ապստամբները կը կարծեն եղեր թէ՝ երբ պատերազմի դաշտին վրայ անձնատուր ըլլան, մահուան պիտի դատապարտուին, իսկ երբ Բարեյոյսի գաղթավայրին կառավարութեան հպատակութեան յայտնեն, իբրեւ դաւաճան պիտի դատուին։ Այժմ հաստատուած է թէ՝ ագարակապաններէն շատ քիչերը միացած են Պօէրներուն, ասոնց թապանչաւ գտնուած միջոցին, և անոնք ալ մասնաւոր նկատումներով այնպէս ըրած են։ Հոլանտացի հողագործները քանի մը անգամ կարեւոր տեղեկութիւններ տուին մեզի, Պօէրներու շարժումներուն մասին»։

—Լոնտոնի թերթերուն հաղորդուած զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ Զօր. Քոլվիլ, Ճիպրալթարի հետեւակազօրքերուն հրամանատարը, հրաման ստացեր է հրաժարական տալ. Զօրավար Քոլվիլ մերժեր է, և Անգլիա կը դառնայ։ Չէ մոռցուած թէ Եոմէնրիներու գունդը, որ այս զօրավարին հրամանատարութեան տակ կը գտնուէր, անցեալ մայիսին գերի բռնուած էր Լինտլիի (Օրանժ) մէջ։ Երբ զօրավար Քոլվիլ Եւրոպա կը դառնար, քննութիւն մը բացուեցաւ այս խնդրին նըկատմամբ, որուն հետեւանքով զօրավարը անցեալ սեպտեմբերին վերահաստատուեցաւ Ճիպրալթարի հետեւակազօրքերու հրամանատարի պաշտօնին մէջ։

ԼՈՐՏ ՌՈՊԸՐԴՍ Ճիպրալթար հասեր է ուրբաթ օրը Քանատա փոխադրանաւով, և ընդունուեր է զինուորական իշխանութիւններուն կողմէ։ Ծերունի Լորտը պատասխանելով քաղաքացիներուն կողմէ իրեն մատուցուած ուղերձին, հետեւեալ ճառը խօսեր է.— «Մեծապէս ուրախ եմ որ նորէն առիթ ունեցայ դառնալու այս պատմական վայրը, ուր բնաւ չէի այցելած դեռ նոր ասպարէզ մտած օրէս ի վեր։ Ինծի համար մեծ հաճոյք է որ պիտի կրնամ խօսիլ իմ հին ընկերակցիս, Սըր Ճորճ Հուայթի հետ, կը փափաքիմ հրապարակաւ իմ խորին գնահատումիս յայտնել անոր, Լէտիսմիթի քաջարի պաշտպանութեան համար, պաշտպանութիւն մը, որ յաւիտեան պիտի յիշուի պատերազմներու պատմութեան մէջ։ 1852ին իմ առաջին այցելութիւնս ըրի Ճիպրալթար, և հիմա ուրախ եմ խորհելով թէ Ճիպրալթար ետ չէ մնացած պատերազմական լաւագոյն պատրաստութիւններու պայքարին մէջ։ Ինչ որ կրնան ընել դրամը, հանճարը և հեռատեսութիւնը, եղած են հոս, Բանակի և Նաւատորմի այս կեդրոնին մէջ։ Եւ ինչ որ կրնան ընել բանակը և նաւատորմը, սա է թէ պէտք է փոխադարձաբար օգնեն իրարու, և ասիկա ալ եղած է։

«Ճշմարտութիւնը այն է սակայն թէ՝ Մայր-Հայրենիքը շատ ուշ կը հասկնայ որ պատերազմէ խոյս տալու լաւագոյն միջոցը լաւ պատրաստուած ըլլալն է։ Այս մասին լաւ պատրաստուած է Ճիպրալթար, և վստահ եմ թէ իր օրինակին պիտի հետեւին նաեւ անգլիական միւս գաղթականութիւնները։ Պաշտպանութիւն, և ոչ թէ հեգնութիւն պէտք է ըլլայ մեր ազգին նշանաբանը։ Եւ վստահ եմ թէ այնպէս պիտի ըլլայ։ Պէտք է հաւասարապէս պատրաստուինք թէ՛ խաղաղութեան և թէ պատերազմի համար, և այն ատեն ապահովութեամբ պիտի դիտենք ապագան, յիշելով թէ մեր մեծ կայսրութիւնը այնպիսի կապերով կապուած է, զորս ամրապնդելու համար բազմաթիւ քաջարի զինուորներ իրենց կեանքը վրայ տուին Հարաւ. Ափրիկէի մէջ։»

Լորտ Ռոպէրդս վերջացուցեր է իր ճառը, նորէն շնորհակալութիւն յայտնելով ունկնդիրներուն։ Բորթուկալի թագաւորը պաշտօն յանձներ է Ճիպրալթարի իր հիւպատոսին, իր կողմէ ներկայ գտնուելու Լորտ Ռոպէրդսի ընդունելութեան։ Թագաւորը ցաւ յայտներ է թէ ժամանակը կարճ ըլլալուն համար, չէ կրցած Բորթուկէզ մարտանաւ մը ղրկել։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Հարիւրապետ Թուրնէի գործը քննելու պաշտօնով ունեցող քննիչ խորհուրդը առջի օրուան գումարումին մէջ լսեր է Կալիֆէ, Զիւրլինտէն, Պուատէֆր, Ռօժէ և Կոնս զօրավարներուն վկայութիւնները։ Զօր. Շանուան և Պ. Ֆրէսինէ նամակով հաղորդեր են իրենց վկայութիւնները։ Զօր. Ֆապր միայն չէ լսուեր, ուշ հասած ըլլալուն համար։ Տրուած որոշումը որ գաղտնի կը պահուի, պիտի հաղորդուի պատերազմական նախարարութեան։

ՑԱՐԻՆ ԵՒ ՔՐԻՒԿԵՐ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ միջեւ տեսակցութիւն մը տեղի ունենալուն մասին ո և է որոշ տեղեկութիւն չկայ, կ'ըսէ Վիեննայի Նոյէ Ֆրայէ Պրէսսէ թերթը։ Հաստատութիւն չի գտներ այն լուրը թէ՝ Ցարը և Պ. Քրիւկեր Րիվիէրայի մէջ պիտի տեսակցին, որովհետեւ Ցարը մտադիր չէ դէպ ի հարաւ ճամբորդել։ Ցարը յունվարի վերջը միայն Պետերսպուրկ պիտի դառնայ եղեր։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը բանակցութիւններ կը կատարէ եղեր Անթիլեաններու մէջ Դանիոյ սեպհականութիւնները գնելու համար։

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ վրայ 7 մարտնաւ ալ աւելցաւ այս տարի։ Ասոնք են երկու զրահաւոր մէկ մեծ յածանաւ և չորս պզտիկ յածանաւ։ Ասոնցմէ զատ, որոնք ամէնքն ալ ծովը իջուցուած են, այս պահուս նաւաշիններու մէջ շինուելու վրայ են 4 զրահաւոր, մէկ մեծ յածանաւ և մէկ թնդանօթակիր։

ԱՀԱԳԻՆ ՀՐԴԵՀ մը ծագեր է Լոնտոնի նաւահանգստի մթերանոցներուն մէջ։ Վնասը 750000 ֆր. կը հաշուուի։

ՊԱՊԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Բարիզի մէջ հրատարակուող Քրուա (Խաչ) Կաթոլիկ թերթը կը հրատարակէ Լեոն ԺԳ. Պապին՝ Բարիզի Արքեպիսկոպոսին ուղղած մէկ նամակը, որով կը գովէ կրօնական Միաբանութիւններու արժանիքը հանդէպ եկեղեցւոյ, և մանաւանդ անոնց գործունէութիւնը՝ Արեւելքի մէջ Ֆրանս. ազդեցութեան ի նպաստ։ Աններելի անիրաւութիւն մը և քաղաքական ամենակարեւոր շահերէ հրաժարում մը պիտի ըլլար Միաբանութիւնները զրկել հաշտութենէ և ազատութենէ։ Ասիկա հարուած մըն ալ պիտի ըլլայ եկեղեցւոյ ազատութեան, որ վաւերացուած է հանդիսաւոր դաշնագիրներով։ Եթէ Ֆրանս. կառավարութիւնը կը կարծէ թէ այդ դաշնագիրները թերի կողմեր ունին, Պապը պատրաստ է քննել զանոնք եւ դարման տանիլ անոնց։ Պապը կը յայտարարէ թէ ամէն ջանք ի գործ դրած է քաղաքական եւ կրօնական խաղաղութիւն յառաջ բերելու Ֆրանսայի մէջ, եւ պատասխանատու չէ եթէ կուսակցական պայքարները ծանրացան։ Նամակը կ'եզրակացնէ թէ Ֆրանսայի եպիսկոպոսները պէտք է ամէն ճիգ թափեն, եկեղեցւոյ շահերը և իրաւունքները անվթար պահելու համար։

ՀԱՄԲՈՅՐԻՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐ մղել սկսեր է Ամերիկայի կիներու Հակալքոլական ընկերութիւնը, իր գլուխն ունենալով տիկին Աննա Հաղֆիլդ, Նիւ Եորքցի կին-բժիշկը։ Տիկին Աննա բարձրաձայն կը յայտարարէ թէ համբուրելը բարբարոս, վատառողջ սովորութիւն մըն է, և ալքոլամոլութենէն ալ գէշ։ Հետեւաբար պէտք է բոլորովին ջնջել զայն։ Մարդ մինչեւ որ առաջուընէ բերանը չհականեխէ մէքրոպը ջնջելու համար, պէտք չէ համբուրէ ուրիշ մը, ըստ վարդապետութեան Տկ. Աննայի։ «Գալով բարոյական մէքրոպին, ասիկա աւելի վտանգաւոր է», կ'ըսէ Տիկին Աննա։ Ժամանակ մը աղջիկները կը սոսկային համբոյրէն, բայց հիմայ անանկ չէ։ Նշանածները միայն մէկ անգամ համբուրելու են իրար, իրենց նշանտուքին գիշերը։ Այսօրուան մայրերը մեծապէս մեղադրելի են, իրենց զաւակները՝ համբուրելու մեղքովը առատաձեռն ըլլալնուն համար։ Պէտք է խոստովանինք թէ շատ մը մայրեր մեռցնելու աստիճան կը համբուրեն իրենց զաւակները։ Երկու կիներու միջեւ համբոյր փոխանակելն ալ առողջութեան վնասակար է։ Ժամանակ է որ պայքար մղուի համբոյրին դէմ։ Ես պատրաստ եմ առաջին նշանը տալու։» Ինչպէս ամէն տարօրինակ բան, ասիկա ալ մեծ հետաքրքրութիւն շարժած է, բայց աւելորդ է ըսել թէ յաջողութեան ո և է յոյս չկայ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1900 1318 1901
Տէ. Լ--

Օր	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Րմզն.	Ցոանվ.
20	ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պահք։	11	2
Կէս օր 7.22			Կէս օր 7.12

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1753 դեկտ. 20ին կը ծնի Առաքել ամիրա Տատեան, արքունի վառօդապետ։

—1892 դեկտ. 20ին Կ. Պոլսոյ մէջ կը մեռնի Վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ Հ. Սերովբէ Վ. Տէրվիշեան, հմուտ բանասէր և լեզուաբան։ Ծնած էր 1846 յունուար 10ին։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմութեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	10	Պէյրութ	14	Պետերբուրգ	—27
Արխանգել	—20	Փարիզ	6	Վիեննա	4
Սոֆիա	—1	Աթէնք	11	Թէհերան	5
Իզմիր	11	Յերուսաղէմ	—	Նիւ-Եորք	6

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎՈՅ երէկուան նիստին, որ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ՝ ներկայ էին երկու ատենապետ սրբազանները, փոխանորդ սրբազանը և քահանայ անդամներ։ Ժողովը կարգ մը եկեղեցական և ամուսնական գործեր նկատողութեան առնելով, հարկ եղած տնօրինութիւնները ըրաւ և մասնաւորապէս հետեւեալ որոշումները տուաւ որոնք ի պաշտօնէ հաղորդուած են ի հրատարակութիւն։—Պանտրմայի և Հայ գիւղի ազգայիններու կողմէ խնդրագիրներ հասած էին Պատրիարքարան, որոնցմով Թաթուլ Վ.ի ներուելով իր վիճակը վերադարձուիլը կը խնդրուէր։ Ժողովը նկատելով որ Թաթուլ Վ. իրեն մասին եղած վարչական կարգադրութեան համակերպելով կանոնական աշխատութիւնը լրացնելու համար արդէն Արմաշու վանքը գացած է, ներեց անոր և որոշեց որ յառաջիկայ տօնական օրերու առթիւ վերադառնայ Պանտրմա, իր վիճակին ժողովուրդը հոգեւորապէս մխիթարելու համար։—Գուզկունճուգի Գրիգոր քհ.ն ժողովոյ ատեանը կանչուելով, յանդիմանուեցաւ իր մէկ անկարգ ընթացքին համար, խրատուեցաւ որ զգուշանայ ասկէ վերջ զայթակղական արարքներէ, և պատուիրուեցաւ որ 40 օր եկեղեցւոյ մէջ ապաշխարէ։—Վանայ առաջն. տեղապահ Սահակ Ծ. Վ. տեղեկագրով մը վանքերու ցուցակը ղրկած էր Պատրիարքարան, խնդրելով որ բացառիկ կերպով վիճակին մէջ վանօնօրէից Խորհուրդ մը կազմուի, հսկելու համար վանքերու վրայ, և առանձին վանահայր և միաբանութիւն ու հոգաբարձութիւն ունենայ։ Ժողովը յետ խորհրդակցութեան որոշեց գրել տեղապահին թէ՝ քանի որ իւրաքանչիւր վանք ունի իր առանձին հոգաբարձութիւնը, հետեւաբար Վանական ժողովոյ պէտք չկայ. միայն հոգաբարձութիւն չունեցող վանքերու համար պէտք է այդ մարմինը կազմել և կամ ուրիշ միջոցաւ կարգադրել։—Որոշուեցաւ Խարբերդի Առաջն. Փոխանորդ կարգել Եղիշէ Ծ. Վ. Գալֆաեանը։—Առանձին Համբարձում էֆ. Ամատունի դարձեալ խնդրած էր կուսակրօն քահանայ ձեռնադրուիլ։ Ժողովը կրկնեց իր նախկին որոշումը թէ, մինչեւ որ նախապէս դիտուած պատճառները չվերնան, կարելի չէ այդ խնդրոյն գործադրութիւնը։—Գաղատիայէն Խորէն քահանայ Բիզիրեան Ժողովին գրած էր թէ ձեռագիր Քարոզգիրք մը և ձեռագործ պայուսակ մը Եօզղատի առաջն. տեղապահին կողմէ վար դրուած է։ Ժողովը որոշեց գրել նոյն տեղապահին, որ այդ գոյքերը Գաղատիոյ վանքը վերադարձնէ։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՑԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆ ալ գումարուեցաւ երէկ Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ, և ի ներկայութեան Տ. Վահրամ Սրբազանի, ինչպէս նաեւ Թէլեան, Պէրպէրեան և Աբրիկեան էֆ.ներու։ Ժողովը յառաջիկայ տօներուն առթիւ իր նիստերը դադրեցնելէ առաջ, պէտք տեսաւ մէյ մէկ նպաստ ղրկել կարօտեալներու եւ մասնաւորապէս բանտարկեալներու ինչպէս որ արդէն սովորութիւն եղած է։ Գոհացուցիչ է որ յանձնաժողովը իր այս նիստին մէջ նկատողութեան առնելով գաւառական նպաստընկալ վարժարաններու վիճակը, անոնց բարեկարգութեան և կանոնաւորութեան համար խորհրդակցեր և որոշեր է այս մասին հրահանգներ հաղորդել նոյն հոգաբարձութիւններուն։ Չենք գիտեր թէ հաղորդուած հրահանգները ինչ են, բայց կը սպասենք որ հրատարակուին անոնք աւելի որոշ հասկցուելու համար թէ ո՛րքան կրնան նպաստել բաղձացեալ բարւոքումը յառաջ բերելու։ Ցանձնաժողովը Շապին Գարահիսարի մէջ մէկ քանի դպրոցներու բացման համար 2 ոսկւոյ նպաստ մը յատկացուցեր և կէս ոսկի ալ Ջերմիկի դպրոցին բացման համար տալ որոշեր է։

ԳՈՒՄԳԱՔՈՒԻ Ազգատախնամին նկատմամբ՝ լրագրոյս անցեալ թիւերէն մէկուն մէջ հրատարակուած մէկ քանի դիտողութիւններ՝ նոյն մարմնոյն Տնօրէն Ժողովոյ անդամներուն զգացումները այն աստիճան վիրաւորեր են որ, ատենապետը ու գլխաւոր անդամները իրենց հրաժարականները տուեր են, և այս վիճակը, ինչպէս կը տեղեկացնեն, բաւական ազդեր է նոյն մարմնոյն գործառնութեանց վրայ։ Զարմանալի է որ առանց ոևէ դիտման եղած քննադատութիւն մը, այսպիսի արդիւնք կ'ունենայ։ Մենք վստահ էինք քննադատին տրամադրութիւններուն անկեղծութեան վրայ, և այդ պատճառաւ հիւրընկալեցինք մեր թերթին մէջ։ Կը փափաքէինք որ այդպէս նկատուէր նաև նոյն մարմնոյ կողմէ, բայց այս վիճակը կասկած կուտայ ոմանց թէ այսպիսի քննադատութիւններէ զգածուողները մի գուցէ պէտք եղած կարեւորութիւնը տուած չըլլան իրենց պաշտօնին։ Ըսել չկայ թէ Տնօրէն Խորհրդոյ անդամները Ազգատախնամին անունով հաւաքուած դրամները կը գըլանեն կ'իւրացնեն։ Մատակարարութեան տեսակէտով եղած քննադատութիւնները այդպիսի հանգամանք մը չունին բնաւ։ Մենք ամէն պարագայի մէջ մեր քաջալերութիւնը չենք զլացած Ազգատախնամներու համար, բայց նոյն մարմիններու մատակարարութեան մասին մերթ ընդ մերթ եղած դիտողութիւններն ալ կը հրատարակենք, այն նպատակով որ եթէ լուսաբանուելիք կէտեր կան, որոշուին ճշդուին։ Այսպիսի դիտողութիւններ բնաւ պէտք չէ վիրաւորիչ նկատուին և առիթ տան այդպիսի ձեռնթափութիւններու, ուրկէ կը վնասուին թաղի մը բոլոր աղքատները և կարօտեալները։

ՍՐԵԿՈՒԱՆ պաշտօնաբաշխութեանց ցուցակին մէջ գոհութեամբ կարդացուեցաւ որ, Հայ-Հռոմէականաց հասարակութեան ծանօթ անդամներէն փաստաբան Ցարութիւն էֆ. Պօղոսեան այս անգամ ալ Դ. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան ստացած է։ Կը շնորհաւորենք յիշեալ էֆէնտին այս վարձատրութեան համար, որուն արժանի է։

Գավաֆեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ այն ամէն ազգականներուն և բարեկամներուն, որոնք հանգուցեալ ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻԱՄ ԳԱՎԱՖԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Երէկ Լատինացւոց Նոր Տարի ըլլալուն առթիւ, Բարիզի Սակարանը գոց էր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.—Երէյլիի (Բոնիա) գայմագամ անուանեցաւ Իւրկիւպի գայմագամ Շաքիր էֆ., որուն յաջորդեց Երէյլիի գայմագամ Իսմայիլ Հագգը էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Գարթալի թաղապետութեան նախագահ Ալի պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Կայս. Նէճմիի չոգենաւուն հրամանատար նաւապետ Նուրէտտին պէյի։

ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՒ ՆՈՐ ԴԱՐ.—Երէկ Եւրոպացիներուն տարեգլուխ և քսաներորդ դարուն առաջին օրը ըլլալուն Բերայի բացի Օրթոտոքս և Գերման դեսպանատուներէն՝ միւս բոլոր դեսպանատուներուն մէջ հանդիսաւոր ընդունելութիւններ եղան։ Ինչպէս յայտնի է Գերմանիա անցեալ տարի յունուար 1ին տօնեց իր Ի. դարը հանդիսաւոր մուտքը։ Իսկ Օրթոտոքս պետութիւնները Հին Տոմարին համաձայն 13 օր ետքը պիտի մտնեն Ի. դարը և 1901 տարին։ Այս առթիւ Բերայի մէջ երէկ առտու մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէր։ Գրեթէ բոլոր Եւրոպացիները իրարու ծաղկեփունջեր և զանազան նուէրներ ղրկելով կը շնորհաւորէին Նոր Դարը։ Այս առթիւ նաև Եւրոպական թերթերուն մեծ մասը մասնաւոր տպագրութեամբ հրատարակուեցաւ, պարունակելով ԺԹ. դարուն մէջ պատահած նշանաւոր դէպքերուն և դէմքերուն վրայ կարեւոր գրութիւններ։ Տեղական Ֆրանսերէն թերթերն ալ այս առթիւ երէկ չհրատարակուեցան։ Բերայի կաթոլիկ եկեղեցիներուն և բողոքականաց ժողովարաններուն մէջ ալ այս առթիւ հանդիսաւոր պաշտօններ կատարուելով բարեմաղթութիւններ եղան։ Եւրոպական վեհապետները դրամատուին առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղեցին իրարու, երկար տարիներ մաղթելով։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ կառավարութիւնը մերժած է ընդունիլ հելլենական կառավարութեան՝ Եգիպտոսի մէջ երկրորդ հելլենական ընդհ. հիւպատոսութիւն մը հաստատելու համար ըրած առաջարկը, դաշնագիրներու տրամադրութեանց յենլով, որոնց համեմատ բոլոր օտար տէրութիւնները միայն մէկ ընդհ. հիւպատոսութիւն կրնան հաստատել Եգիպտոսի մէջ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերտինանտ իշխանին մայրը՝ Քոպուրկի Քլէմանթին իշխանուհին, որ վերջերս ներկայ գտնուած էր Հռոմի մէջ տեղի ունեցած կրօնական տօներուն, մէկ քանի օրէ ի վեր Վիեննա դարձած է և ծանր փողացուէ մը կը տառապի։ Քլէմանթին իշխանուհին 84 տարեկան է եղեր։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ կառավարութիւնը ուզելով սահմանագլխին վրայ կարգապահութիւնը անխախտ պահել, Պոտօ-Թովկրովէճի մէջ զինուորութիւն մը հաստատեր, և այդ պաշտօնը յանձներ է բարձրաստիճան սպայի մը։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ պարաններու Անգլիացի քննիչ մը վերջերս Ֆաօ (Պասրա) հասեր է, այդ ճամբով եղած հաղորդակցութեան խնդիրը քննելու համար։

ՊՈՒԽՐԷՇԷՆ կը գրեն թէ ռումանական կառավարութիւնը որոշած է չվերանորոգել Պուլկարիոյ հետ կնքուած առեւտրական դաշնագիրը, մինչեւ որ Պուլկար կառավարութիւնը Պուքրէշի դատարանէն դատապարտուած Պուլկարներու մասին բանակցութեանց չըսկսի իրեն հետ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ելմտացոյցին յանձնաժողովին երեք անդամները վերջերս առաջարկեր են ջնջել Բարիզի և Պերլինի հելլենական դեսպանատուները, որոնք բաւական ծառայութիւն մը չեն մատուցաներ եղեր երկրին։ Վիեննայի մէջ ալ զրոյց կը պտտի թէ աւստրիական բանակէն սպայ մը յառաջիկայ ամսուն Աթէնք պիտի երթայ հելլենական բանակը կազմակերպելու համար։

ՍԵԼՃՈՒՔԵԱՆՆԵՐՈՒ ժամանակէն մնացած 500 կտոր դրամներ գտնուեր են վերջերս Տէնիզլիի (Այտընի նահանգ) մէջ երկու այգեգործներու ձեռքով, որոնք տեղական իշխանութեանց յանձներ են զանոնք։

ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ.—Իզմիրէն դեկտ. 29 թուով կը գրեն «Լ. Հէրըլտ»ի.—«Ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սա կէտին վրայ թէ՝ քաղաքիս մօտ, Քորտէլիոյէն քիչ հեռու Թօմասօ կոչուած տեղւոյն մէջ համաճարակ մը կը տիրէ, որուն ի՛նչ հիւանդութիւն ըլլալը տակաւին յայտնի չէ։ Երեք օրուան միջոցին նոյն ախտէն բռնուող 10 անձերուն 8ը մեռան։ Կուսակալ Քամիլ փաշա իսկոյն այդ տեղը ղրկեց առողջապահական քննիչ Տոքթ. Միցցի և Ալի Րիզա էֆ., որոնք այդ հիւանդութեան առաջքը առնելու համար միջոցներ ձեռք պիտի առնեն։ Կատարուած քննութիւններէն տեսնուած է որ այդ հիւանդութիւնը ինֆլուէնցայի մէկ տեսակն է, և ասոր վրայ պէտք եղած խիստ միջոցները ձեռք առնուած են»։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայուած ըլլալով պաշտօնանկ ընել Սղերդի կառավարիչը, Ներքին Գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ղրկած է այս մասին Պիթլիզի կուսակալութեան։ Նոյն նահանգին Մէքթիւպճի Թահիր պէյ Սղերդի կառավարիչ անուանուած ըլլալով, անցեալ հինգշաբթի օրը Պիթլիզէն ճամբայ ելեր է իր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ՊԵԼԿՐԱՏԻ Օսմ. դեսպանատան պաշտօնեաները Պարսից Մուզաֆֆէրէտտին Շահին կողմէ զանազան պատուանշաններ ստացած են։

ՍԱՄՈՍԻ իշխանապետութեան Իզմիրի գործակատարը յայտարարած է թէ կարգ մը չարակամ Եւրոպական թերթերու Սամոսի մասին գրածները բացարձակ սուտեր են, և թէ կղզիին ժողովուրդը միշտ կը հնազանդի տեղական կառավարութեան և կը յարգէ զայն։

ԴՈՍՈՎԱՅԻ Ալպանիացի Իսլամ տղաքոց բաժնուելու համար վէհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած կրօնական գիրքերը փառաւոր կերպով պատրաստուեր եւ սնտուկներով Դոսովա ղրկուեր են բաժնուելու համար։ Անկէ զատ տեղւոյն Իսլամ ժողովուրդին Իսլամական կրօնքը սորվեցնելու և քարոզելու համար 1000ական ղշ. ամսաթոշակով 4 կրօնաւորներ որոշուած են, որոնք քիչ ատենէն այդ նահանգը պիտի երթան եւ ղրկուած կրօնական գիրքերը պիտի բաժնեն։

ՕՏԱՐ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԵՐԸ.—Մեծ-Եպարքոսութեան կողմէ հրաման եղած է Մաքսային վերատեսչութեան, թոյլ չտալ որ դուրսէն եկած օտար վիճակահանութեան տոմսերը Թուրքիա մացուին, և որու հետեւանօք ժողովուրդը կը վնասուի կարգ մը խաբեբաներու կողմէ։

ՁԵՂՃ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ.—Սաադէթի մէջ կը կարդանք.—«Ձեռնհաս պաշտօնատունը իմանալով որ Պիղա գաւառին հաշուակալի փոխանորդ Սարգիս Լութֆի էֆ. և անոր ազգականներէն Ցակոբ և Գէորգ էֆ.ները Պիղա և Այվաճըգ գաւառակներու այս տարուան տասանորդի տուրքը գանձելու ատեն կարգ մը զեղծումներ գործած են, հրամայուած է Պիղայի երկրագործական դրամատան արկղակալին այս մասին ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստելով Մեծ-Եպարքոսութեան ղրկել։»

ՅՈՒՆԱՑ վանքերուն սեփական և Իշխանաց կղզիներուն մէջ գտնուած կալուածներուն մատակարարութիւնը կանոնաւոր կերպով կատարելու և անոնց վրայ հսկելու համար Յունաց Պատրիարքարանը որոշած է կղզիներուն մէջ մասնաճիւղ մը հաստատել։

ՎՕՏԻՆԱՅԷՆ (Ալպանիա) կը գրեն թէ անցեալ հինգշաբթի առտու ոստիկանական գործակալ Սիւլէյման էֆ. Այա Եորկի թաղէն անցած ատեն Բէթրօֆ անուն Պուլկար կօշկակարի մը դիակը գտեր է, որ կուրծքէն երկու ահռելի հարուածներ ստացած էր։ Կատարուած քննութիւններէն հասկցուեր է թէ յիշեալին սպանիչներն են Զանգօֆ և Րէչօֆ անուն երկու ուրիշ Պուլկարներ, որոնք իրենց ապաստանած տեղերէն գտնուելով բանտարկուեր են։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԳԻՆՈՎԸ.—Նախընթաց օրուան ժամը 12ին Ղալաթիա, Եիւքսէք Գալտըրըմի մէջ անձնասպանութեան դէպք մը պատահեցաւ։ Գիշերապահը տեսնելով որ գլխէն ծանրապէս վիրաւորուած մէկը պառկած է գետինը, խնդիրը ոստիկանութեան իմացուց, որ քննութիւն բանալով տեսաւ որ այդ անձը թաղապետական Զ. Շրջանակին հիւանդանոցին բժիշկներէն Տք. Եուվանիտիս է, և սոսկալի գինով վիճակի մէջ իր բնակած տան երրորդ յարկէն ինքզինքը փողոց նետելով անձնասպան ըլլալ ուզած է։ Վիրաւորեալը գէշ վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ, բայց գանկը ջախջախուած ըլլալով կէս ժամէն մեռաւ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ մէջ առջի գիշեր Նիգօլի անուն անձ մը ծանրապէս վիրաւորեր է Տիրան աղա անուն մէկը, որուն վիճակը յուսահատական է։ Ոճրագործը ձերբակալուած է։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Անցեալ գիշեր Մաքրիգիւղի մէջ վաճառական Կարապետ էֆ. Մալխասեանի բնակարանը գողեր մտնելով, 80 ոսկի արժէք ունեցող կարասիներ եւն. գողցած էին։ Կը լսենք թէ երէկ առտու Մաքրիգիւղի մէջ 4 5 պատուաւոր անձեր պարապ տուն մը վարձելու համար անոր չորս կողմը պտտած ատեննին տան ածխանոցին մէջէն 2 3 ծրարներ գտեր են։ Խնդիրը ոստիկանութեան լուր տրուելով տեսնուեր է թէ այդ ծրարներուն մէջ գողցուած ապրանքներ կը գտնուին։ Իսկոյն Մալխասեան էֆ.ի ալ լուր տրուելով տեսնուեր է թէ այդ ապրանքները իր գողցուած ինչքերուն մէկ մասն են, և հետեւաբար անոր յանձնուեր են։ Կը յուսանք որ ոստիկանութեան ջանքերուն շնորհիւ թէ՛ գողերը և թէ գողցուած ինչքերուն մնացեալները քիչ ատենէն երեւան հանուին։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ մէջ Երուանդ էֆ. Օգոստինոսեանի կինը, Տիկին Հեղինէ, մէկ ժամ տարբերութեամբ երեք աղջիկ զաւակ ծներ է։ Թէ՛ մայրը և թէ երեք նորածինները քաջառողջ վիճակի մէջ են։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 31 Դեկտ.—Բեքինէնքը հեռագրեն թէ՝ Չինկ իշխանը ծանուցած է դեսպանատան մարմնոյն երեց անդամ Սպանիական դեսպանին թէ՝ կայսրը հաւանութիւն յայտնած է տէրութեանց ծանուցագրին։ Կայսրը մէկ քանի թեթեւ բարեփոխումներ միայն կը խնդրէ։

ԹԻԷՆՑԻՆ.—Պէլժիա ճանճրացուցիչ պահանջումներ կ'ընէ Չինաստանի մէջ։ Հաւանական է որ մեծ տէրութիւններէն ոմանք ազդարարութիւն մը ընեն այս մասին Պէլժ կառավարութեան։ Կ'ըսուի թէ Ռուսիա համակիրծիք է Պէլժիոյ։

ԲԵՆՏԸՐՍՊՈՒՐԿ.—Զարը կատարելապէս ապաքինած ըլլալով նորէն ձեռք առած է կառավարութեան ղեկը։

—Բացարձակապէս սխալ են այն զրոյցները թէ Զարը արտասահման պիտի ճամբորդէ, կամ Իտալիա պիտի երթայ։

ՄԱԼԱԿԱ.—Ծովասոյզներու կատարած քննութենէ մը հասկցուած է թէ կարելի չէ ծովուն երեսը հանել ընկղմած Կնէյզնաու մարզանաւուն իրանը։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Հէյ-Բաունսֆոտի դաշնագրին առթիւ Անգլիոյ հակակէշշարժումը կ'ընդհանրանայ հետզհետէ։ Ազդեցիկ թերթերը ամէն օր բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Անգլիոյ դէմ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Այլնէրշէ Զայթունկ կը ծանուցանէ թէ Վիլհելմ կայսեր հրամանաւ, Հայնրիխ իշխանը յունվար 1էն (երեկուընէ) սկսեալ ժամանակ մը Պերլին պիտի մնայ, գործերուն տեղեկանալու, և Արտաքին գործոց պաշտօնատան հետ սերտ յարաբերութիւն հաստատելու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Քօմէտի Ֆրանսէզի սրահին, որ չքեղ կերպով վերաշինուած է, բացումը կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս, ի ներկայութեան նախագահ Պ. Լուպէի, Պէլժիոյ թագաւորին, Քլէմանդին իշխանուհիին, Երեսփ. Ժողովոյ և Ծերակուտի նախագահներուն, դեսպաններուն եայլն։

—Նոր տարւոյ առթիւ Զարը հեռագրաւ իր շնորհաւորութիւնները ուղղած է Ֆրանս. Հանրապետութեան նախագահին, և իր բարեմաղթութիւնները՝ դաշնակից և բարեկամ Ֆրանսայի բարգաւաճման համար։ Պ. Լուպէ նոյն իմաստով պատասխանեց, Զարին փութով կատարելապէս առողջանալը մաղթելով։

—Խորհրդարանին նստաշրջանը փակուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Բոլոնիական ընդդիմադիր կուսակցութիւնը և Սթափալովսքի խումբը միացան։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՉԻՆԱԴԱՐ

ԼՈՆՏՐԱ, 1 յունվար 1901.—«Բէլ Մէլ Կազէթ» Բեքինէն հեռագիր մը ստացաւ, որ կ'ըսէ թէ դաշնակից տէրութիւնները զինադադար մը կնքեցին, քանի որ Չինաստան ընդունած է հաշտութեան պայմանները։

ԲԱՐԻԶ.—Քննիչ Խորհուրդը ազատ արձակեց Բուինէէ հրամանատարը, որ ամրոցի մը մէջ փակուած էր, Տրէյֆիւսի խնդրին վերաբերեալ գաղտնի պաշտօնաթուղթեր հրապարակ հանած ըլլալուն համար։

ՄՈՌՑՈՒԱԾ ԱՆԿԻՒՆՆԵՐ

ԿԷՕՔ ԿԷՕԶ

Գուրտալէէն գիւղի բարձրաւանդակին ճիշդ ստորոտը կը գտնուի Կէօք Կէօզ՝ Թուրք և Հայ բնակիչներէ բաղկացեալ և ցարդ գրեթէ անծանօթ գիւղը, որուն մասին չահենկան կը հաւաքեմ մէկ քանի ծանօթութիւններ ալ։ Հայերը Կէօք Կէօզի մէջ 35-40 տունի չափ են, զատ թաղի մը մէջ, որոնք 20-25 տարիէ ի վեր Գուրտալէէն եկած և հաստատուած են, գիւղակ մը կազմելով։ Ապրուստի միջոցներն են ընդհանրապէս այլեւայլ արհեստներ, շերամապահութիւն և երկրագործութիւն, որով կ'ապրին համեստ կացութեան մը մէջ։ Տախտակաշէն մատուռ մը, ինչպէս նաև յարակից փոքրիկ վարժարան մը ունին։ Ցարդ շատ անգամներ առանց ուսուցչի մնացած է դպրոցը, ներկայ տարւոյ մէջ կարողացաւ գիւղացին դրսեցի վարժապետ մը պահել, բայց դժբաղդաբար ան ալ իր երկիրը դարձաւ կանուխէն, ու այսպէս վարժարանը առանց ուսուցչի մնաց 3-4 ամիս, և 35ի չափ երկսեռ

ուսանողներ մտաւորական հոգատարութենէ ու կրթութենէ զրկուեցան։ Վերջապէս կարելի եղաւ այս վիճակին վերջ տալ, տաւշն. փոխանորդ Կարապետ Ս. Վ.ի ձեռնհաս աշակցութեամբ, և պաշտօնի կոչուեցաւ Գրնճըլար գիւղէն Զավուչեան Յ. Անդրանիկ, որ ամսէ մը հետէ կը պաշտօնավարէ։ Միեւնոյն ատեն գիւղացին խնդիր ըրաւ նաև հոգեւոր պաշտօնեայի մը չգոյութիւնը։ Տարիներէ ի վեր կէս ժամ չափ հեռաւորութիւն ունեցող Գուրտպէլէնի քահանաներէն կը կանչուին, երբ մկրտութիւն, մահ, պսակադրութիւն և այլ կրօնական պէտքեր զգացուին։ Գիւղացին այս կէտին ալ ուշադրութիւն դարձուցած է. այժմ պաշտօնավարող ուսուցիչը եթէ հաճութիւն տայ քահանայ ըլլալու, ձեռնադրել պիտի տըրուի խոկոյն, որովհետեւ գիւղացին գոհացած է իր արժանիքը և կարողութիւնը։

:. Գիւղէս քառորդ ժամ հեռու գտնուող Ագհիսար գիւղաքաղաքէն անցեալ շաբթուան մէջ երկու մահեր պատահեցան միեւնոյն տունէ մը, անզգուշութեան հետեւանօք։ Երկու Հայ կիներ՝ կեսուր և հարս՝ չգիտութեամբ Թունաւոր սունկ կերած ըլլալով, մէկ երկու օր հիւանդ պառկելէ վերջ մեռան չարաչար։ Բժիշկները չկրցան դարման մը ընել։ Այս ցաւալի պատահարը ընդհ. վիշտ պատճառեց տեղացիներուն։ ԱՆԴՐԱՆԻԿ Յ. ՇԱՄԼԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Մեր գաւառացի բոլոր Գատ. գործակալ էֆ.ներէն կը խնդրուի որ հաճին ներկայ դեկտեմբեր ամսէն սկսելով մինչեւ տարեգլուխ կարգադրել մեզի հետ ունեցած հաշիւնին, և միւս կողմէ իմացնել մեզ իրենց բաժնեգինը մինչեւ հիմայ չվճարող բաժանորդներուն անունները, որպէս զի դադրեցնենք անոնց թերթերը։

:. Մէկ քանի տեղերէ ուր գործակալ չունինք, բաժանորդներէ ոմանք կը հարցնեն թէ՝ ինչո՞ւ իրենց թերթերը դադրած են։ Այսպիսիներուն աւելորդ կը համարինք պատասխանել թէ՝ իրենց բաժանորդագրութեան պայմանաժամը լրացած ըլլալուն պատճառաւ է որ դադրեցուցած ենք թերթերնին։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՏՈՔԴ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ
ԲԱՌԱՑՈՒՑԱԿ ԱԽՏԱՆՈՒԱՆՑ
Ֆրանսերէնէ ի Հայ
Սրբագրեալ և ճոխացեալ
Աւելի քան 1350 բառեր, որոնց շուրջ 350ը աշխատասիրողին յօրինածներն են։ Գին 3 ղշ.։ Կեդրոնատեղին է Մարգարեան և Վայսի գրավաճառանոցները։ 2—2

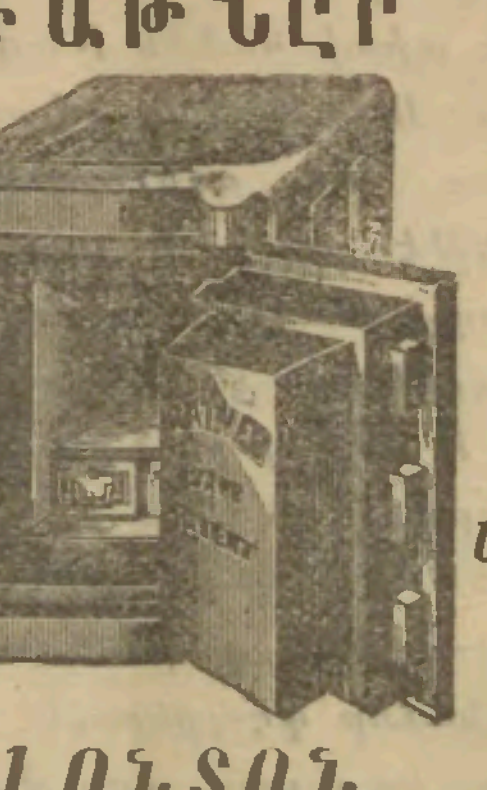
ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՋԿԱՆՑ ՖՐԱՆՍ. ԳՈԼԷՃ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԷՋ
Գ. Ժ. Ֆոռ, վերոյիշեալ գոլէճին տնօրէնը, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ յառաջիկայ 1901 յունուար 2/15ին Գատըգիւղի մէջ պիտի բանայ, ուր Բերայի գոլէճին նման պիտի ընդունի գիշերօթիկ, պը՛ժ բանսիոնէր և ցերեկեայ աշակերտուհիներ։ Այս մասին տեղեկութիւններ կրնան ուզուիլ դեկտ. 20/2 յունուարէն սկսեալ, Բերայի գոլէճէն, ամէն օր ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ կէսօր։ 20—1

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Պոլսոյ կողմը կամուրջին գլուխէն փոխադրուած է Պահճէգաբու, Նիզամիյէ պահականոցին դիմացի գինավաճառին կից 13 թիւ վաճառատունը ուր ըստ առաջնոյն կը շարունակուի դեղագիրներու պատրաստութիւնը, մեծ խնամով, աժան գինով և վստահելի ու պատուաւոր գործառնութեամբ։ Քիւչիւքեան դեղարանը կը յաճախեն հետեւեալ բժիշկները՝
Տքթ. ԱՑՎԱՋԵԱՆ. Կիրակիէ զատ ամէն օր ճամը 9—11 (Ը. Թ.)
» ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ. Կիրակիէ զատ ամէն օր ժամը 7—11 (Ը. Թ.)
» ԹԱԳԻՒՈՐԵԱՆ. Երեքշ. Շբ. 7—10
» ԱՀՄԷՏ ՊԷՅ. Բշ. Դշ. Շբ. 7—11
» ԳԱՐԱԵԱՆՕՊՈՒԼՕ. Կիրակիէ զատ ամէն օր 7—10
» ԹՕՏՕՐԻՏԷՍ. Գշ. Եշ. Շբ. 7—9
» ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՊԷՅ. ամէն օր 5—8
ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԵՒ ՄԻՍՔՃԵԱՆ
Ծանօթ.— Բերայի Քիւչիւքեան դեղարանը գիշերները մինչեւ ժամը 11 (Ը. Ե.) բաց է։ 20—11

ԹԷՅ ԹԷՅ ԹԷՅ — ԸՆՏԻՐ, ՀՈՏԱՒԷՏ, ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
ԹԷՅ
Ամէն տեսակ Թէյերու նոր բերքերէն մեծ քանակութեամբ հասած է ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատունը։ Թէյի սիրահարներն ու ամենէն փափկաճաշակներն իսկ վերջին ծայր գոհ պիտի մնան այս Թարմ Թէյերէն, որոնք ընտիր, առողջապահիկ և հոտաւէտ ըլլալով հանդերձ, անմրցելի ըսուելու աստիճան աժան են։
Գաւառներու յաճախորդք, Թէյ գնելու համար պէտք չունին անձամբ գալու, նամակով Թող դիմեն ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատան, ուր ամենամեծ խնամով, ճշգապահութեամբ կը գործադրուին ամէն կարգի յանձնարարութիւն, մեծաքանակ կամ փոքրաքանակ։ Դիւրութեան համար՝ Թէյերուն փոխարժէնը կարելի է վճարել նաև, երբ ապրանքները բեռցուին ու Քօնչէյէնին ներկայացուի գընողին։ Կեղծ Թէյ չգնելու համար հաճեցէք ուշադրութիւն ընել վերի մարքային և ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ, ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ անուան։ Կեդրոնատեղին՝ Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Ճելալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10, Կ. Նավրուեան. Յ. Իսագուլեան մեծ վաճառատունը։ 40—32

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք
Պահչէ Գաբու, Պին Պիր-Ջէչիտ վաճառատունը տարիներէ ի վեր իր պատուաբեր դիրքովը ամենուն համբաւը գրաւած, ուզելով իր ծաղկաւէտ յաճախորդաց ծառայութիւն մը մատուցանել, որոշած է լաւ հմտութիւն ունեցող անձի մը տնօրէնութեամբ Րիզա Փաշա Եօգուշու, Զօրապճի խանին տակ մասնաճիւղ մը հաստատել, որ պիտի զբաղի միմիայն պարտիզպանութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ հունտերու, սոխերու և արհեստական աղբերու վաճառմամբ, նաեւ մշակութեան համար պէտք եղած ծանօթութիւնները տալու։
Դիմեցէ՛ք նաեւ Պահչէ Գաբուի վաճառատունը ուր պիտի գտնէք այս անգամ ալ Նոր Տարւոյ առթիւ խաղալիկներու և զանազան տեսակ զարդեղէններու ստուար քանակութիւն մը, ամէն ճաշակի յաճախորդաց բաղձանաց համաձայն։ Անոնք որ առիթէն օգտուիլ կ'ուզեն, անգամ մը այցելելով յիշեալ վաճառատունը, իրաւամբ պիտի գնահատեն ապրանքներու խիստ աժանութիւնը։

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ
ՌԱԹՆԸՐ
'ՌԱԹՆԸՐ ՍԷՅՖ ԼԻՄԻԹԸՏ, ԸՆԿ.Ե'
ԼՈՆՏՈՆ
ԲԱԹԷՆԴ «ՔՕՄԲՕ»

Հայթայթիչ Անգլիոյ եւ աշխարհիս մեծ պանքաներու։ Մեծ մթերանոց ամէն տեսակ և ամէն մեծութեամբ դրամարկղներու
ԳԱՐԱՔԷՕՅ ԵԷՆԻ ԽԱՆ ԹԻՒ 2, ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ.ՊՈԼԻՍ
ԼՈՆՏՈՆ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Ս. ՔԻՐՇԸՆ 19

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԵՂԲ
Պոլիս, Մահմուտ փաշային գլուխ թիւ 271
Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ շաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ շաքարներ և ըմպելիներ։
Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս յանձնարարուած անոյշները և զանազան շաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաև ֆօնտան և ուրիշ տեսակ շաքարներու ճոխ մթերք մը։
Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ աժան են։ 52—27

ՏՈՔԴՈՐ ՍԻՄԻՕՆԱՔԻ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԱՉՔԻ ԵՒ ԱԿԱՆՋԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գաւառներէ վերադառնալով իր բընակութիւնը հաստատած է Կ. Պոլիս, Եէնի-Գաբու Սէբէթճի փողոց թիւ 13 տունը, ուր հիւանդ կ'ընդունի առտու և իրիկուն։ Կիրակի օրերը կէսօրէն վերջը իր տան մէջ ձրիաբար կը դարմանէ։ Կը գտնուի ամէն օր ժամը 5 6 Եէնի-Գաբու, Կ. որապետեան Սարիմ էֆ.ի դեղարանը, և 9էն վերջը կէտիք Փաշա Պաշի կիւմիւշեան Լեւոն էֆ.ին Սուլթանիյէ ծանօթ դեղարանը։ Վերոյիշեալ երկու դեղարաններուն մէջ աղքատները միշտ ձրի կը դարմանուին։ 30—9

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. արդիւնաբերութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սիրած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը չարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։
Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։
Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝
Բերա, Շիշակ ճամբայ, Կալաթա—Սէրայի դիմաց։
Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին եառւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։
Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոնին դիմաց Թիւ 13։
Կեղծերեն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ԽԱՆՈՒԹՊԱՆՆԵ՛Ր ԵՒ ՃԱՄԲՈՐԴՆԵ՛Ր
ԴԻՄԵՑԷՔ
Լաստիքներու մեծ մթերանոցը, Եուկի-Զապթիյէ փողոց, Գօճամաճ օղլու խանի տակը, թիւ 3
ՍԵՊՈՒՀ ՑԷՄԻՐՃԵԱՆԻ
Առողջութեան պահպանութիւնը ամենակարեւոր պէտք մըն է մարդուս համար, և ինչպէս յայտնի է հիւանդութիւններու մեծ մասը, ցուրտին՝ ոտքերու անպատսպար մնալէն յառաջ կուգայ։ Հետեւաբար ամէն ոք ցրտառութենէ զգուշանալու համար, պէտք է լաւ ուշադրութիւն ընէ իր կօշիկներուն նկատմամբ։
Կարգ մը լասթիկ-կօշիկներ պատրաստող գործարաններ, Պոլսոյ մէջ իրենց շահած համբաւը չարաչար գործածելով կը ջնասեն ժողովրդեան։ Աւետրական ասպարէզին մէջ, անձնական շահը միշտ հանրութեան օգտին մէջ փնտռած ըլլալով, քանիցս գանգատեցայ և բողոքեցի նոյն գործարաններուն, բայց առանց ապարդիւն մնալով հարկադրուեցայ բերել տալու, Ամերիկայի Ֆիլատելֆիա քաղաքի ամենէն ականաւոր գործարաններէ մէկէն, ինչպէս նաև իր ապրանքներուն տոկունութեամբը ծանօթ Ռուսիոյ Րիկա քաղաքին մէջ գտնուող գործարանէ մը, և Անգլիոյ ամենէն անուանի գործարաններու մէջ միմիայն կուտաբերքաէ շինուած լասթիկ-կօշիկներ։ Բաց ի ասոնցմէ մէկ քանի օրուան մէջ իրենց գոյնը չկորսնցնելու համար մութ դեղին գոյնով և վերջին նորաձեւութեան համեմատ լասթիկ-կօշիկներ բերած եմ։
Կ'ապահովցնեմ յարգոյ յաճախորդներս՝ որ մեծապէս գոհ պիտի մնան այս ապրանքներէն, հակառակ պարագային, օրինակի համար, երբ կարգ մը կեղծ ապրանքներու նման մէկ քանի օրուան մէջ կրունկները բըդին և կամ տակերը բացուին, առանց տեղ նոր զոյգ մը կօշիկ տալով փոխանակել կը ստանձնեմ։ 50—35

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ
Բերա, Թաքսիմ ճամբայ, Թիւ 10
Ամէն տեսակ ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ մասնաւորապէս և խնամով Ջղային [illegible], [illegible], [illegible] և [illegible] հիւանդութեանց։
Իր տանը մէջ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջը։ Դշ. օրերը 7էն 10 ձրի աղքատաց։ 24—24

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք
ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
Մեծ Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու.—Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Հաճօբուլօ խան, Եօրաչէն վերնայարկի անկիւնը։
Թիւ 33
Այս վաճառատան տէրն և հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, շատ տարիներ այս արհեստով զբաղած, ուրիշներու հետ ընկերութեամբ հագուստի քանի մը վաճառանոցներ կազմակերպած, իր փորձառութեան և ուղղամտութեան շնորհիւ, յաճախորդաց վստահութիւնն ու համակրութիւնն գրաւած ըլլալով, այս ձեռնարկով ալ յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ։
Առաջին կարգի վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է վաճառանոցին մէջ.— ի վաճառ հանուած բոլոր հագուստներն, [illegible], վերջին նորաձեւութեան անթերի նմոյշներ են, խաբդաւիս կերպասներ երբէք չեն գործածուիր. իսկ գիներու մասին մրցման գաղափար մը այն ատեն կարելի է ունենալ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած Թիւերը տեսնէ մարդ։
Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.
—Մեր ձմրան հագուստը Հաճի Շահին վաճառանոցէն առնենք։
—Բայց այդ վաճառանոցը խանին մէջ տեղէն, երկար սանդուղով կ'ելլուի. ո՞վ պիտի հոգնի մինչեւ հոն։
—Կ'ելլանք, հոգ չէ, վաճառանոցին տէրը իր արհեստին մէջ շատ կարող ու փորձառու մէկն է. մեր ճաշակին համեմատ չէ և նորաձեւ հագուստներ ամէն տեղէ աւելի հոն պիտի գտնենք, եթէ ուզենք յատկապէս ձեւել կուտանք. գիներն այնքան աժան են որ կարծես թէ գործէ քաշուելու մօքով, ունեցած ապրանքները ձեռքէ հանելու կ'աշխատի։ 140 ղշ.ի բալթօներ հոն տեղ 96 ղշ.ի կը ծախուին։
—Ի՞նչպէս կը շահի ուրեմն
—Կը շահի որովհետեւ— Ա. Ընկեր չունի որ շահածը բաժնէ։ Բ. Անձնական ծախքն այնքան չափաւոր է որ ապրանքին գինը բարձրացնելու չի հարկադրուիր։ Գ. Ջինքը ճանչցող և իրեն համակրող շատ յաճախորդ ունի, ամէն մէկէն քիչ քիչ կը շահի բայց գումարն մեծ կ'ըլլայ։ -Դ. Բախտաւորմամբ ուրիշներու, վաճառատան վարձքն և ծախքն խիստ աննշան են։ - Ե. Քիչով գոհ սրտով կ'ըսէ «Այլահ պէրէքէթ վէրսին»։
Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է — Վերջին գին — Մէկ Թիւը 2 ղշ.— Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

AU PARADIS DES DAMES
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԲԵՐԱ, 505-511 ԹԻՒ ԹԻՒՆԷԼԻՆ ՄՕՏ
Երիկ մարդու յատուկ ամէն տեսակ հանդերձեղէններ։ Ֆլայոց հագուստներ, 40 ղշ.էն սկսելով. տեսակ տեսակ Ֆանէլաներ, շապիկներ, Թեւնոցներ, վզնոցներ, վերջին նորաձեւութեան համաձայն փողկապներ են.։ Կանանց համար բէլէրիններ՝ Թաւշեայ և ուրիշ կերպասէ պատրաստուած։ Ջափաւոր գիներով կանանց կրկնոցակներ, վերարկուներ են.։ Կանանց համար [illegible] ամէն գոյնէ։ Էրիկ մարդոց, կանանց, տղայոց և աղջկանց համար [illegible]։ Աղջկանց համար ամէն տեսակ բէլէրիններ և վերարկուներ 50 ղշ.էն սկսեալ։ Մետաքսեայ, Թաւշեայ և Ֆանէլայէ պլուզներ։ Մետաքսեայ և կերպասէ ժիպոններ։ Փետուրէ, պառատառէ և մուշտակէ [illegible] տղայոց և աղջկանց համար զանազան տեսակ գլխարկներ, են. են.։ 24—17

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (96)

ԼԻՈՆՔԷ

ՍԻՐՈՅ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

— o —

Տոնա Իզապէլլա շատ լաւ գիտէր թէ եթէ Հէլէն սպաննուէր Րալֆ Միլէր վայրկեան մը իսկ ապրիլ չպիտի ուզէր։ Սպանիացի գեղուհին շատ աղէկ կը ճանչնար Րալֆի սիրտը։

Քաջասիրտ աղջիկը, որ այնքան կը սիրէր Րալֆը, գոնէ անկէ իբր քոյր մը սիրուելու համար որոշեց իր բոլոր ուժով պաշտպանել զայն։ Սակայն զայն պաշտպանելու համար Հէլէնը գտնելու էր նախ։

Դեռատի Սպանուհին վերջնական որոշումը շուտով տուաւ։

—Պ. Նախարար, ըսաւ վերջապէս Ն. Վսեմութեան դառնալով, մեզի ալ հարցաքննելու չբարեհաճեցաք, թերեւս աւելէ լոյս մը կրնար ծագել այս խնդրոյն վրայ։ Թոյլ կ'ուտա՞ք որ մէկ երկու խօսք ալ մենք ընենք։

—Շատ աղէկ օրիորդ։

—Վսեմ. տէր, մենք երկուքս ալ Սպանիացի ենք։ Ես Քասթիլիոյ հրամանատարին դուստրն եմ, իսկ ընկերս Սպանիական բանակին հարիւրապետներէն է։

—Շնորհակալ ենք, օրիորդ, որ երկու երկիրներու միջեւ ահաւելի պատերազմ մը տեղի ունեցած պահուն այդ կարեւոր տեղեկութիւնները տըւիք։

—Պ. Նախարար, գիտէինք արդէն որ Անգլիա իր հովանաւորութեան ապաստանող թշնամիներուն անգամ ո և է գէշութիւն չըներ։

—Ձեր այդ խօսքերուն շնորհակալութիւն կը յայտնենք Անգլիոյ անունով։

—Ասկէ զատ մենք ոչ թէ իբր պատերազմական գերի, այլ մեր ազատ կամքով հոս եկած ենք, մեր բարեկամին համար պարտականութիւն մը կատարելու։

—Պարտականութի՞ւն մը։

—Այո, Պ. Նախարար, Անգլիացի հրամանատար մը Սպանիոյ բանտերուն մէջ մեռնելէ ազատելու համար, մեր ամենասիրելի երկիրը և ծնողքը ձգելով հոս եկած ենք։

—Օրիորդ ձեր այդ ըսածները խիստ մեծ զոհողութիւններ են։

—Եւ Պ. Նախարար, այդ զոհողութիւններով մեր ազատած Անգլիացի հրամանատարը, հիմա իր հայրենակիցներուն կողմէ ահռելի ամբաստանութեան մը ենթարկուած տեսնելով, մեր ըրածներուն մասին պզտիկ մնացած կը զգանք ինքզինքնիս։

—Թերեւս ձեր այդ դիտողութիւնները իրաւացի են, սակայն մենք մեր պարտականութիւնը կը կատարենք։ Ահռելի ոճիր մը գործուած է. ոճրագործները կը փնտռուին, պէտք է զանոնք երեւան հանել ո՛վ որ ալ ըլլան, և այս պարտականութիւնը կատարելու համար պէտք է ամենէն բարձր դասակարգի մարդոց մէջ ալ խուզարկութիւններ ընել։

—Պ. Նախարար, ամբաստանեալի մը անմեղ ըլլալը կամ չըլլալը շուտով երեւան կ'ելլէ, սակայն ժամանակ կը կորսնցնէք բուն ոճրագործները ձեռք անցընելու համար։

—Սակայն օրիորդ, ոճրագործներուն ուրիշ անձեր ըլլալը հաւկնալու համար նախ պէտք է որ ամբաստանեալներուն դէմ գտնուած նշանները ջնջուին. և դժբաղդաբար Րալֆ Միլէրի դէմ եղած ապացոյցները քիչ մը ճիշդ կը թուին ըլլալ։ Րալֆը ամէն ոք կը ճանչնայ։ Ծովակալ Անսըն հինգ տարի իր հրամանին տակ գործող սպան ճանչցաւ, մայրն ալ մինչեւ երէկ գիշեր իր զաւակը սրտին վրայ սեղմեց, և հիմա Րալֆ կը յայտարարէ թէ 10 տարիէ ի վեր Անգլիա ոտք կոխած չէ։ Օրիորդ առանց լաւ մտածուած խաղեր չեն։ Ձեր «տակաւին այս առտու Անգլիա բերի՛նք» ըսած Րալֆնիդ երէկ գիշեր անմեղ և դեռատի աղջիկ մը անկողնէն վերցնելով անծանօթ տեղ մը առեւանգեց, ասկէ զատ այդ ոճիրը ի գործ դնելու համար անոր ծերունի սպասաւորը և հաւատարիմ շունը Թունաւորել փորձեց։ Իր զոհերէն մէկը մէջտեղ չկայ, սակայն երկրորդ զոհը սա ծերունին, հիմա իր երեսին պոռաց թէ ոճրագործը ինքն է։

—Սակայն, Պ. Նախարար, երրորդ զոհն ալ՝ հաւատարիմ շունը, հերքեց բոլոր ըսուածները. և գիտէք որ շուները իրենց Թշնամիներէն շատ քիչ անգամ կը խաբուին։

Նախարարը այս խօսքերը լսելուն յօնքերը նորէն պռստեց և ինքն ալ սկսաւ վարանիլ։ Այս հանելուկին մէջէն ելլելու համար մարդո՞ւն վստահելու էր թէ շան։

Նախարարը քիչ մը ատեն խոր մտածումներու մէջ Թաղուելէ ետքը յանկարծ Մորտաունթը քիչ մը մօտ կանչեց։

—Քանի՞ տարիէ ի վեր տիրուհիդ քովն ես։

—Անոր մանկութենէն ի վեր։

—Սա շո՞ւնը։

—Միասին սկսած ենք սպասաւորել տիրուհիս տան մէջ։

—Րալֆ Միլէրը երկուքդ ալ լաւ կը ճանչնայիք, չէ՞։

—Այո՛։ Վսեմ. տէր, սակայն տասը տարի ետքը զինքը վերստին տեսնելուս։ երկուքնուս միջեւ անհամաձայնութիւն մը ծագած էր։ Պիկթէյլ շունը չուզեց զայն ճանչնալ։

—Տարօրինակ բան, շուները շուտով չեն մոռնար իրենց բարեկամներն կամ Թշնամիները։

(Շարունակելի)